

Izrađeno za:

Federalno ministarstvo okoliša i turizma, Ulica Marka Marulića 2, Sarajevo,
prema Odluci Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o određivanju Referentnog
centra za Federaciju Bosne i Hercegovine, V.broj 341/2013 od 15.05.2013. godine
(**“Službene novine Federacije BiH”, broj 41/13**)

Izrađivač:

Federalni hidrometeorološki zavod, Bardakčije 12, Sarajevo.

Naziv dokumenta:

**Izveštaj o emisiji zagađujućih tvari u zrak
na području Federacije Bosne i Hercegovine u 2013. godini.**

Broj: 01-33-4-1490/14
Sarajevo, 28.11.2014.god.

Sadržaj:

PREDGOVOR.....	4
ZNAČENJE POJMOVA I SKRAĆENICA:	5
UVOD.....	7
PRIKUPLJANJE PODATAKA I METODOLOGIJA.....	8
EMISIJA AZOTNOG SUBOKSIDA (N ₂ O):	17
EMISIJA AMONIJAKA (NH ₃):	18
EMISIJA AZOTNIH OKSIDA (NO _x /NO ₂):	20
EMISIJA SUMPOROVIH OKSIDA (SO _x /SO ₂):.....	29
EMISIJA UGLJIČNOG MONOKSIDA (CO):	37
EMISIJA UGLJIČNOG DIOKSIDA (CO ₂):.....	43
EMISIJA LEBDEĆIH ČESTICA (PM ₁₀):.....	48
EMISIJA NEMETANSKIH ISPARLJIVIH ORGANSKIH SPOJEVA (NMVOC):.....	57
EMISIJA BENZENA I BENZENOLA (C ₆ H ₆):	61
EMISIJA POLICIKLIČNIH AROMATSKIH UGLJIKOVODIKA (PAH):	64
EMISIJA METANA (CH ₄):.....	68
EMISIJE DRUGIH ZAGAĐUJUĆIH MATERIJIA.....	71
EMISIJA IZ SAOBRAĆAJA	72
PRORAČUN EMISIJE ZAGAĐUJUĆIH MATERIJIA IZ CESTOVNOG SAOBRAĆAJA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE U 2013. GODINI	73
UČEŠĆE POJEDINIH KATEGORIJA VOZILA U POTROŠNJI GORIVA I EMISIJI POJEDINIH ZAGAĐUJUĆIH MATERIJIA U ZRAK.....	82
UČEŠĆE POJEDINIH KATEGORIJA VOZILA U EMISIJI NEISPARLJIVIH MATERIJIA U ZRAK	83
UČEŠĆE POJEDINIH KATEGORIJA VOZILA U EMISIJI ISPARLJIVIH MATERIJIA U ZRAK	87
UČEŠĆE POJEDINIH KATEGORIJA VOZILA U EMISIJI TEŠKIH METALA U ZRAK	88
ZAKLJUČAK	91

PREDGOVOR

Podaci o emisijama iz postrojenja i drugih zagađivača se vode u skladu sa sličnim registrima širom Evrope, Ovi Registri se još nazivaju i PRTR registri (Pollutant Release and Transfer Register).

Osim emisija zagađujućih materija u zrak, Registar sadrži i podatke o ispuštanjima zagađujućih materija u vodu i tlo i podatke odlaganju otpada. Vođenje ovog registra i izrada ovakvih izvještaja je u skladu sa Konvencijom o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka (LRTAP konvencija) i važna je karika u strateškom djelovanju u smanjenju općeg onečišćenja čovjekove sredine.

Za razliku od ostalih zemalja u kojima su PRTR Registri na nacionalnom nivou, u Bosni i Hercegovini postoji za sada samo jedan takav registar. Osim postojećeg Registra koji na nivou Federacije Bosne i Hercegovine vodi Federalno ministarstvo okoliša i turizma ne postoji paralelan registar na nivou Republike Srpske ili Distrikta Brčko. Nadamo se da će postojeći Registar uskoro postati model izgradnji nacionalnog Registra na nivou Bosne i Hercegovine, i da će postojeća iskustva uspješno biti iskorištena u njegovoj izgradnji, uz uklanjanje svih postojećih nedostataka.

Uloga FHMZ-a kao referentnog centra za zrak još uvijek nije u potpunosti ispunjena jer zbog kadrovskih, zakonskih, infrastrukturnih i drugih općih nedostataka Referentni centar nema alate za kontrolu i potpunu provjeru ulaznih podataka u Registar i njihovu verifikaciju.

Ipak, uz dobru saradnju sa Federalnim ministarstvom okoliša i turizma i Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine, ove probleme postepeno prevazilazimo i nadamo se da ćemo u budućnosti steći uslove za izradu što kvalitetnijeg Izvještaja u skladu za zahtjevima i evropskim standardima.

Direktor
Almir Bijedić

ZNAČENJE POJMOVA I SKRAĆENICA:

CLRTAP	<i>Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution (CLRTAP);</i> , Konvencija o prekograničnom onečišćenju zraka na velikim udaljenostima
COPERT	<i>Computer Programme to Calculate Emissions from Road Transport;</i> Programska aplikacija za proračun emisija iz cestovnog prometa
CORINAIR	<i>Core Inventory of Air Emissions in Europe</i> Osnove proračuna emisija u zrak u Europi
FBIH	Federacija Bosne i Hercegovine
FHMZ	Federalni hidrometeorološki zavod
FMOIT	Federalno ministarstvo okoliša i turizma,
FZZO FBIH	Fond za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine,
Registar	Registar ispuštanja i prijenosa onečišćivača (PRTR registar) koji vodi Federalno ministarstvo okoliša i turizma. Ovaj registar se još naziva i Registar postrojenja i zagađivača.
Izveštaj	Izveštaj o emisiji zagađujućih tvari u zrak na području Federacije Bosne i Hercegovine u 2012. godini.
Kategorija „A“ zagađivača	najznačajniji emiteri zagađujućih materija u zrak u Federaciji Bosne i Hercegovine.
Kontrolna laboratorija	laboratorija ovlaštena od strane Vlade Federacije koja po potrebi kontrolira ispravnost postojećih mjerenja emisije zagađujućih materija u postrojenjima
PRTR	Registar ispuštanja i prijenosa polutanata (Pollutant Release and Transfer Register)

CO	uglični monoksid,
CO ₂	uglični dioksid,
N ₂ O	azot (I) oksid,
NO _x /NO ₂	azotni oksidi,
NH ₃	amonijak,
C ₆ H ₆	benzen i benzol
NM VOC	nemetanski isparljivi organski spojevi,
PAH	policiklični aromatski ugljikovodici,
SO _x /SO ₂	sumporni oksidi,
SO ₂	sumpordioksid,
PM10	prašina/čestice aerodinamičnog promjera manjeg od 10µm.
CH ₄	metan

Postojeći registar postrojenja i zagađivača koji vodi FMOiT ne obezbjeđuje dovoljan broj podataka za proračun emisije zagađujućih materija čime bi se mogla uraditi kontrola rezultata dobivenih mjerenjima ili obračunati emisije za one zagađivače koji nemaju uređen sistem ili obavezu mjerenja emisija.

Registar postrojenja i zagađivača je dobra baza podataka za neke druge izvještaje, no u slučaju potreba izrade ovog Izvještaja on nije najbolje rješenje.

Za izradu Izvještaja Federalnom referentnom centru neophodno je dostaviti slijedeće podatke:

- podatke o akreditaciji operatera (za postupke koji se mjere), vrsti tipu i mjernog uređaja, dokazu o izvršenoj kalibraciji mjernog instrumenta, dokaz o osposobljenosti osoblja koje vrše mjerenje,
- podatke o količinama i vrstama utrošenih goriva i drugih materija, emisione faktore za pojedina goriva i materije koje se koriste u proizvodnom procesu, na osnovu koji bi se izvršio proračun emisije zagađujućih materija u zrak u skladu sa primijenjenim i prihvaćenim metodologijama koje se koriste u tu svrhu i podatke o vrsti, tipu i efikasnosti prečištača.

Rok za izradu ovog Izvještaja još uvijek nije usklađen sa rokovima koji obavezuju Fond za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine. Obaveza Fonda je da do 31.07. tekuće godine za prethodnu godinu obračuna naplatu emisija zagađujućih materija u zrak zagađivačima u Federaciji Bosne i Hercegovine, a rok za podnošenje Izvještaja Federalnog referentnog centra je do 30.11. tekuće godine za prethodnu godinu.

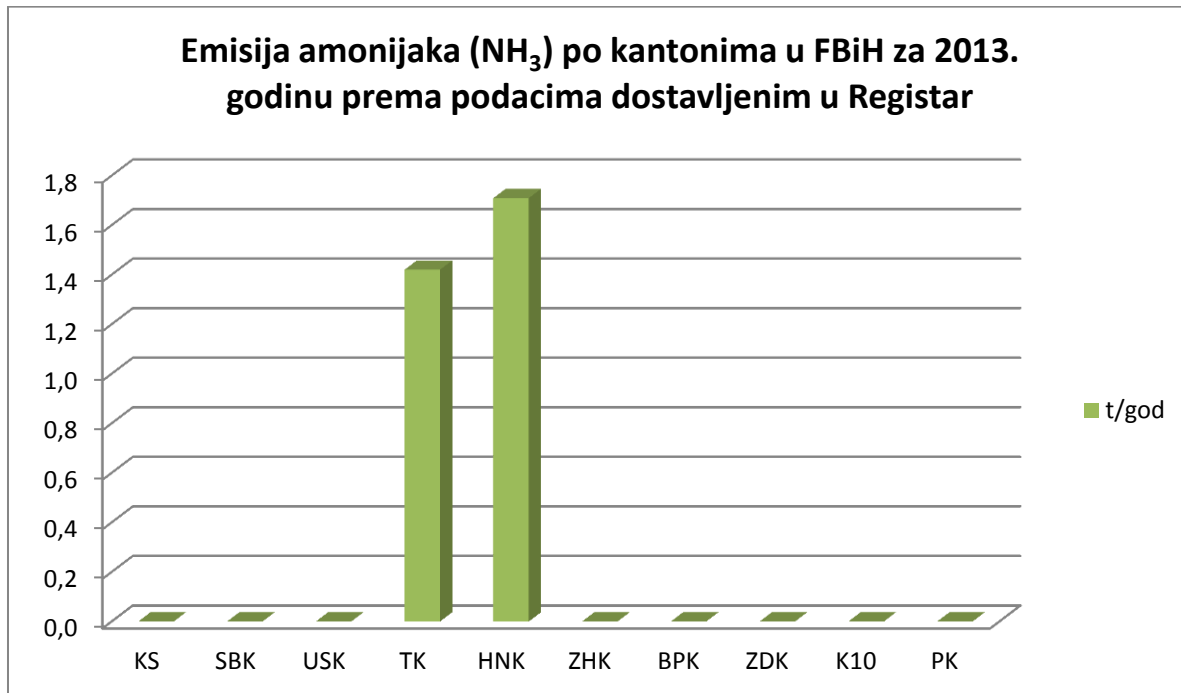
Obzirom da bi Izvještaj Referentnog centra trebao biti osnova Fondu za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za obračun naplate, neophodno je ove datume usaglasiti u najkraćem roku.

Prijedlozi aktivnosti u cilju usaglašavanja rokova za dostavu podataka u Registar zagađivača, odnosno za Izvještaj Federalnog referentnog centra i obračun naplate Fonda za okoliš FBiH su slijedeći:

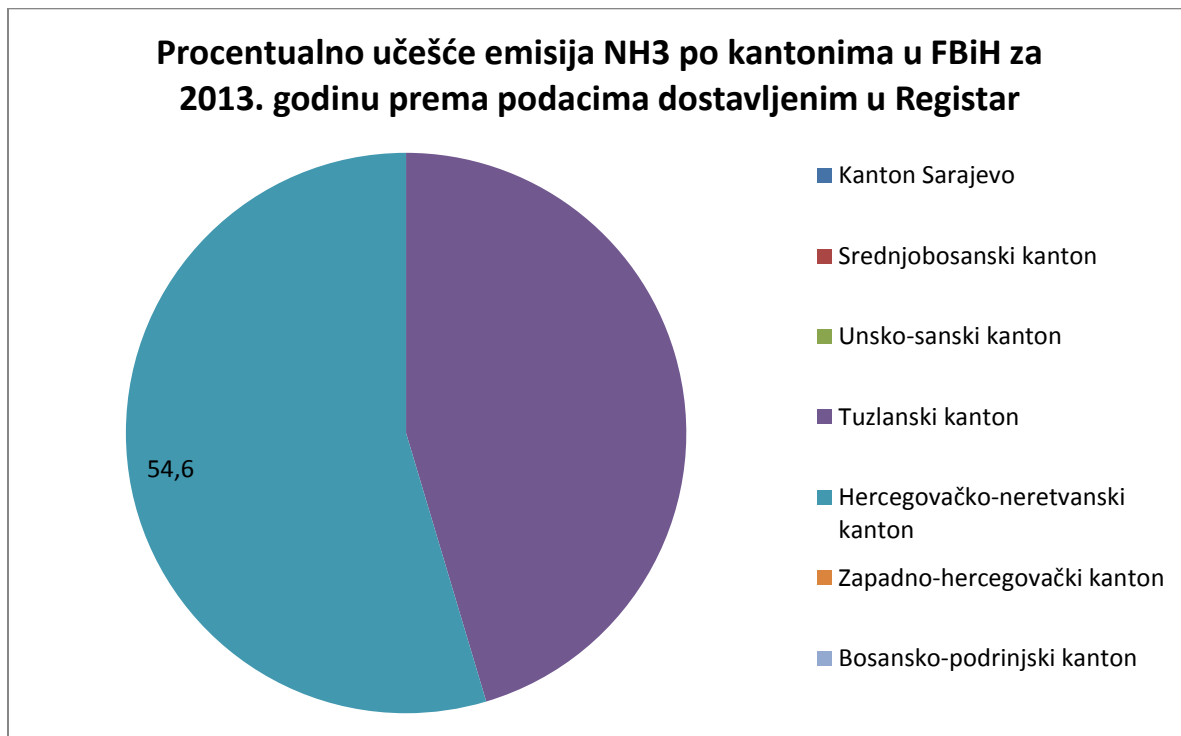
Tabela br. 2:
Spisak privrednih subjekata koji su dostavili podatke o emisija u zrak u Registar postrojenja i zagađivanja:

1	Aluminij d.d., Mostar	33	GS Građenje d.o.o., Prozor	65	Poljorad d.o.o., Turbe
2	Arcelor Mittal d.o.o., Zenica	34	HE na Neretvi Jablanica JP EP BiH, Jablanica	66	Polo d.o.o., Kalesija
3	Aridos d.o.o., Mostar	35	Herceg Srebrenik d.o.o., Srebrenik	67	Presal extrusion d.o.o., Široki Brijeg
4	B.S.I. d.o.o., Jajce	36	Hercegovacka pivovara d.o.o., Mostar	68	Regionalna deponija Mošćanica, Zenica
5	Bajra d.o.o., Travnik	37	Holdina d.o.o., Sarajevo	69	RFK Valjčiči d.d., Konjic
6	Barit d.o.o., Kreševo	38	HP Investing d.o.o., Mostar	70	RMU Banovići d.d., Banovići
7	BBI Real Estate d.o.o., Sarajevo	39	Husanović & co d.o.o., Gračanica	71	Roading d.o.o., Gračanica
8	BBM d.o.o., Vareš	40	Igman d.d., Konjic	72	RP Kamenolom Drijenča d.o.o., Gračanica
9	Beton Galić d.o.o., Mostar	41	Inka d.o.o., Ljubuški	73	Rudnik mangana d.d., Bužim
10	Beton Perutina d.o.o., Domanovići	42	Interkomerc d.o.o., Mostar	74	ŠPD Unsko sanske šume d.o.o., B.Krupa
11	Bira d.d., Bihać	43	J.P.Međunarodni aerodrom Sarajevo	75	Sudo - Luka d.o.o., Velika Kladuša
12	Bosnalijek d.d., Sarajevo	44	J.U. Opća bolnica Prim.dr.A.Nakaš, Sarajevo	76	Surtec-Eurosaj d.o.o., Konjic
13	Brovis d.d., Visoko	45	JP Autoceste FBiH, Mostar	77	Suton d.o.o., Široki Brijeg
14	Čapljanica d.o.o., Sanski Most	46	JP Toplana d.o.o., Banovići	78	Tamex d.o.o., Busovača
15	Cismos TMD Casting d.o.o., Zenica	47	JP za vodoprivrednu djelatnost Spreča d.d., Tuzla	79	TBG BH d.o.o., Kakanj
16	Coca-Cola HBC B-H d.o.o., Sarajevo	48	Kalvarija -Cop d.o.o., Vitez	80	TE Kakanj JP EP BiH, Kakanj
17	Divel d.o.o., Sanski Most	49	KJKP Rad, Sarajevo	81	TE Tuzla JP EP BiH, Tuzla
18	Dks Loversan d.o.o., Cazin	50	KJKP Sarajevogas d.o.o., Sarajevo	82	TP DC Sarajevo d.d., Sarajevo
19	Doboj putevi d.d., Doboj Jug	51	KJKP Toplane, Sarajevo	83	Tvornica cementa Kakanj d.d., Kakanj
20	Đuzelić d.o.o., Cazin	52	Klas d.d., Sarajevo	84	Unioninvestplastika d.d., Sarajevo
21	Enker d.d., Tešanj	53	Klinički centar Univerziteta u Sarajevu	85	UNIS Ginex d.d., Goražde
22	Eragon d.o.o., Bihać	54	Komar Gips z.d.d., Donji Vakuf	86	UnisGal d.d., Konjic
23	Euroandi d.o.o., Velika Kladuša	55	KOP i KO d.o.o., Živinice	87	Verdić Commerc d.o.o., Posušje
24	Europa d.d., Sarajevo	56	Krupa Kabine d.o.o., Bosanska Krupa	88	Volkswagen Sarajevo d.o.o., Sarajevo
25	Fabrika cementa Lukavac, d.d. Lukavac	57	Lasta d.d., Čapljina	89	Vran - Dukić d.o.o., Tomislavgrad
26	Fabrika duhana Sarajevo d.d., Sarajevo	58	Lijanovići d.o.o., Široki Brijeg	90	W&P Milos d.o.o., Sarajevo
27	Farmavita d.o.o., Sarajevo	59	Natron-Hayat d.o.o., Maglaj	91	Xylon Corporation d.o.o., Sarajevo
28	FE-AL d.o.o., Mostar	60	Obrt Commerce d.o.o., Gračanica	92	ZD RMU Breza d.o.o., Breza
29	Fen-BH d.o.o., Lukavac	61	Pirnar d.o.o., Bosanski Petrovac	93	ZD RMU Đurđevik d.o.o., Đurđevik
30	G-Petrol d.o.o., Sarajevo	62	Pivara Tuzla d.d., Tuzla	94	ZD RMU Kakanj d.o.o., Kakanj
31	Graewe Tadiv d.o.o., Konjic	63	Pobjeda Rudet d.d., Goražde	95	Zim d.d., Zenica
32	Gramat d.o.o., Gračanica	64	Pobjeda Technology d.d., Goražde	96	Sisecam Soda d.o.o. Lukavac

Grafikon broj 1.: Procentualno učešće emisija amonijaka (NH₃) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine, prema podacima dostavljenim u Registar:

Grafikon broj 2.: Emisija amonijaka (NH₃) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine, prema podacima dostavljenim u Registar:

EMISIJA AZOTNIH OKSIDA (NO_x/NO₂):

Tabela br. 9.:
Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji azotnih oksida u Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:

Naziv:	tona/god.:
1 TE Kakanj JP EP BiH,Kakanj	7948.3
2 TE Tuzla JP EP BiH, Tuzla	5812.9
3 Arcelor Mittal d.o.o., Zenica	1411.2
4 JP Autoceste FBiH, Mostar	489.6
5 Sisecam Soda d.o.o. Lukavac	443.0
6 Natron-Hayat d.o.o., Maglaj	357.4
7 Tvornica cementa Kakanj d.d., Kakanj	195.5
8 Fabrika cementa Lukavac, d.d. Lukavac	100.0
9 KJKP Toplane, Sarajevo	34.9
10 Aluminij d.d., Mostar	31.3
11 ZD RMU Breza d.o.o., Breza	11.2
12 Tamex d.o.o., Busovača	8.4
13 ZD RMU Kakanj d.o.o., Kakanj	7.3
14 Inka d.o.o., Ljubuški	6.3
15 Igman d.d., Konjic	4.4
16 Bosnalijek d.d, Sarajevo	4.4
17 JP Toplana d.o.o., Banovići	3.7
18 Klas d.d., Sarajevo	3.1
19 Gramat d.o.o., Gračanica	3.0
20 Klinički centar Univerziteta u Sarajevu	3.0
21 Verdić Commerc d.o.o., Posušje	2.8
22 RP Kamenolom Drijenča d.o.o., Gračanica	2.7
23 Bira d.d., Bihać	2.7
24 J.P.Međunarodni aerodrom "SARAJEVO" d.o.o., Sarajevo	2.2
25 TBG BH d.o.o., Kakanj	2.1
26 Komar Gips z.d.d., Donji Vakuf	2.1
27 FE-AL d.o.o., Mostar	2.1
28 KJKP Sarajevogas d.o.o., Sarajevo	2.0
29 Pivara Tuzla d.d., Tuzla	1.9
30 Poljorad d.o.o.,Turbe	1.7
31 HP Investing d.o.o., Mostar	1.4
32 J.U. Opća bolnica Prim.dr.Abdulah Nakaš, Sarajevo	1.3
33 Đuzelić d.o.o., Cazin	1.1
34 ZD RMU Đurđevik d.o.o., Đurđevik	1.1
35 BBM d.o.o., Vareš	1.0
36 Suton d.o.o., Široki Brijeg	1.0
37 Euroandi d.o.o., Velika Kladaša	1.0
38 ŠPD Unsko sanske šume d.o.o., Bosanska Krupa	0.9
39 GS Građenje d.o.o., Prozor	0.9
40 Brovis d.d., Visoko	0.9

**Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji azotnih oksida u Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:
 (nastavak tabele br.9.)**

Naziv:	tona/god.:
41 Beton Galić d.o.o., Mostar	0.9
42 Vran - Dukić d.o.o., Tomislavgrad	0.8
43 Holdina d.o.o., Sarajevo	0.8
44 Krupa Kabine d.o.o., Bosanska Krupa	0.8
45 Presal extrusion d.o.o., Široki Brijeg	0.8
46 Aridos d.o.o., Mostar	0.8
47 Volkswagen Sarajevo d.o.o., Sarajevo	0.7
48 B.S.I. d.o.o., Jajce *	0.7
49 Lasta d.d., Čapljina	0.7
50 Fabrika duhana Sarajevo d.d., Sarajevo	0.6
51 Husanović & co d.o.o., Gračanica	0.6
52 Rudnik mangana d.d., Bužim	0.5
53 Enker d.d., Tešanj	0.5
54 RMU Banovići d.d., Banovići	0.4
55 Graewe Tativ d.o.o., Konjic	0.3
56 Interkomerc d.o.o., Mostar	0.3
57 Unioninvestplastika d.d., Sarajevo	0.3
58 Polo d.o.o., Kalesija	0.3
59 KOP i KO d.o.o., Živinice	0.2
60 Roding d.o.o., Gračanica	0.2
61 Dks Loversan d.o.o., Cazin	0.2
62 Pobjeda Rudet d.d., Goražde	0.2
63 Doboju putevi d.d., Doboju Jug - Asfaltna baza Bistrica Maglaj	0.1
64 Zim d.d., Zenica	0.1
65 Fen-BH d.o.o., Lukavac	0.1
66 Čapljanka d.o.o., Sanski Most	0.1
67 Farmavita d.o.o., Sarajevo	0.1
68 BBI Real Estate d.o.o., Sarajevo	0.1
69 TP DC Sarajevo d.d., Sarajevo	0.1
70 KJKP Rad, Sarajevo	0.1
71 Lijanovići d.o.o., Široki Brijeg	0.1
72 G-Petrol d.o.o., Sarajevo	0.1
73 Coca-Cola HBC B-H d.o.o., Sarajevo	0.1
74 Barit d.o.o., Kreševo	0.1
75 HE na Neretvi Jablanica JP EP BiH, Jablanica	0.1
76 Hercegovacka pivovara d.o.o., Mostar	0.1
77 Sudo - Luka d.o.o., Velika Kladuša	0.1
78 Surtec-Eurosjaj d.o.o., Konjic	0.0
79 Pobjeda Technology d.d., Goražde	0.0
80 Obrt Commerce d.o.o., Gračanica	0.0
81 Beton Perutina d.o.o., Domanovići	0.0
82 UNIS Ginex d.d., Goražde	0.0
83 Divel d.o.o., Sanski Most	0.0
84 Kalvarija -Cop d.o.o., Vitez	0.0
Ukupno:	16 925.1

Kao što se vidi u tabeli broj 9. ,ukupno 84 izvještaja o emisiji azotnih oksida je dostavljeno u Registar za 2013. godinu. Oko 90 % vrijednosti ukupne vrijednosti emisije u Federaciji BiH otpada na svega tri privredna subjekta (TE Kakanj, TE Tuzla i Arcelor Mittal). U skladu sa rasporedom najvećih industrijskih i energetskih postrojenja je i raspored emisija azotnih oksida u Federaciji BiH prema kojem 96% ukupne emisije dolazi iz svega dva kantona (Zeničko - dobojski i Tuzlanski kanton) Obzirom da su najveći zagađivači ovom materijom dostavili podatke, možemo smatrati da je ukupna suma bliska realnoj sumi emisije azotnih oksida iz postrojenja u Federaciji BiH u 2013. godini.

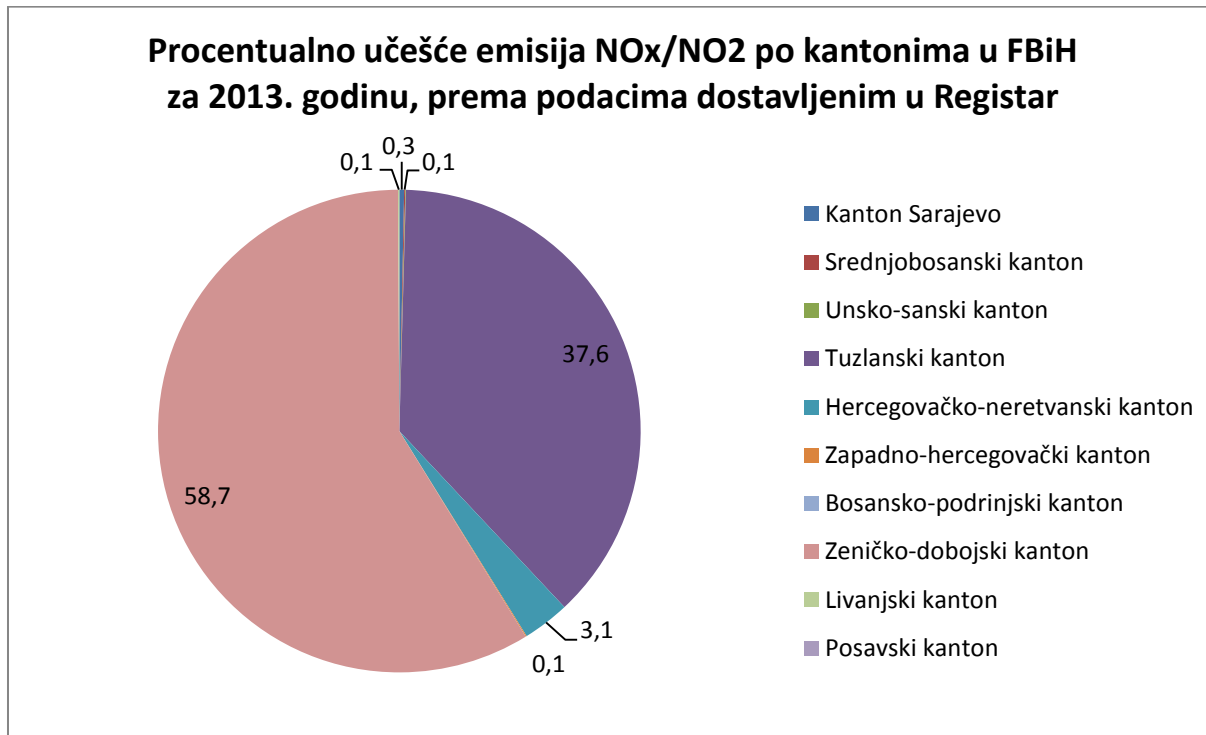
Tabela br. 10.:
Emisija azotnih oksida (NOx/NO₂) po kantonima i procentualno učešće kantona u ukupnoj emisiji iz FBiH u 2013. godini, prema podacima dostavljenim u Registar:

Naziv kantona	emisija (t/god)	učešće (%)
Kanton Sarajevo (KS)	53.9	0.3
Srednjobosanski kanton (SBK)	13.0	0.1
Unsko-sanski kanton (USK)	7.4	0.0
Tuzlanski kanton (TK)	6360.2	37.6
Hercegovačko-neretvanski kanton (HNK)	532.8	3.1
Zapadno-hercegovački kanton (ZHK)	10.9	0.1
Bosansko-podrinjski kanton (BPK)	0.2	0.0
Zeničko-dobojski kanton (ZDK)	9935.9	58.7
Livanjski kanton/ Kanton 10 (K10)	14.1	0.1
Posavski kanton/kanton (PK)	0.0	0.0
Ukupno:	16 925.1	100

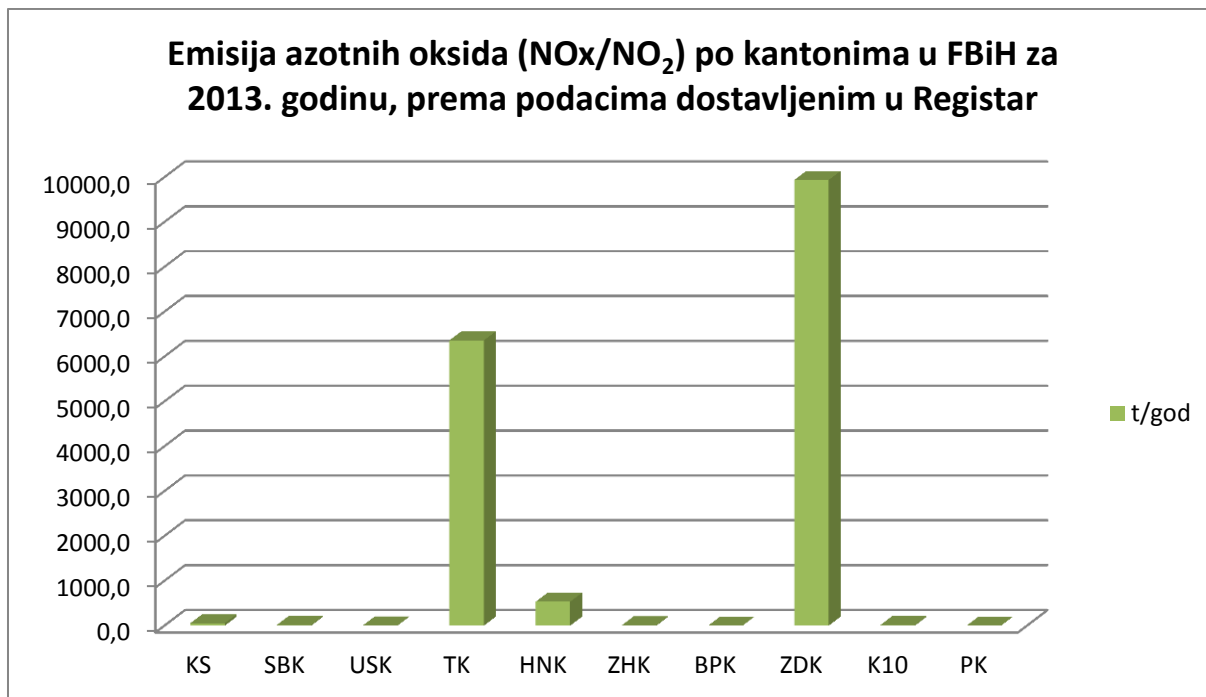
Prema podacima dostavljenim u Registar postrojenja i zagađivača ukupna emisija azotnih oksida (NOx/NO₂) iz postrojenja u Federaciji Bosne i Hercegovine je u 2013. godini iznosila 16,925.1 tona.

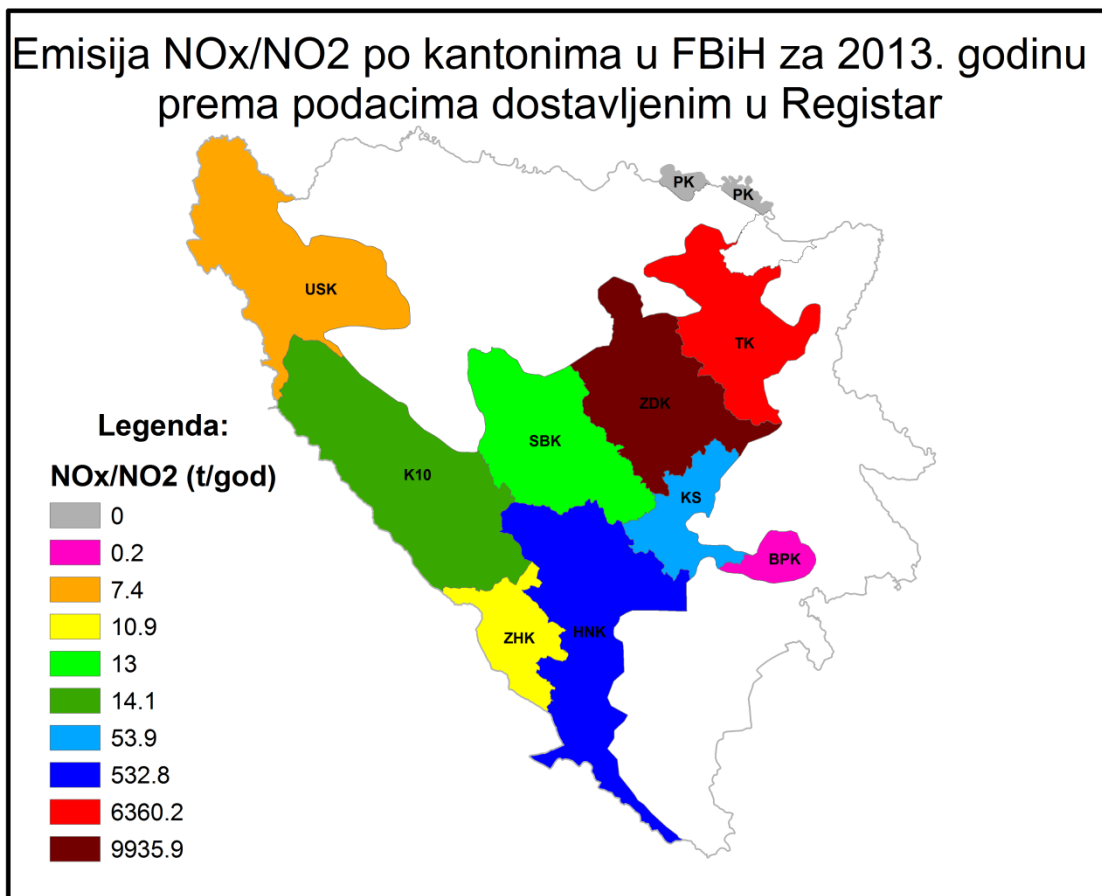
Napomena: Prema podacima dostavljenim Fondu za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine emisija azotnih oksida iz nekih od značajnijih postrojenja se znatno razlikuju od podataka o emisiji azotnih oksida dostavljenim u Registar. Tako da je kompanija **B.S.I. d.o.o. Jajce** dostavila podatak u Registar od 0.7 tona emisije u 2013. godini, a prema podacima u Fondu ta emisija je iznosila 124, 91 t/god. Pretpostavljamo da je navedena kompanija u Registar dostavila samo podatke o difuznoj emisiji ove materije.

Grafikon broj 3. : Procentualno učešće emisija azotnih oksida (NOx/NO₂) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine, prema podacima dostavljenim u Registar:

Grafikon broj 4.: Emisija azotnih oksida (NOx/NO₂) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine, prema podacima dostavljenim u Registar:

Karta br. 1: Emisija azotnih oksida (NO_x/NO₂) u Federaciji Bosne i Hercegovine
u 2013. godini po kantonima, prema podacima dostavljenim u Registar

Prema izvještajima na osnovu kojih je Fond za zaštitu okoliša izvršio proračune emisija azotnih oksida iz ukupno 213 subjekata na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine je iznosila ukupno 16.605 tona u 2013. godini što je približno količini ove materije koja je sumirana na osnovu izvještaja koji su primljeni u Registar.

Tabela broj:11.
Izveštaj o godišnjim emisijama u zrak za 2013., prema Fondu za zaštitu okoliša:

Naziv:	tona/god:
1 JP ELEKTROPRIVREDA BIH-TERMOELEKTRANA "KAKANJ"	7,948.30
2 JP Elektroprivreda BiH; Termoelektrana Tuzla	5,812.88
3 ARCELOR MITTAL ZENICA d.o.o.	1,384.21
4 SISECAM SODA LUKAVAC d.o.o.	442.79
5 Natron - Hayat d.o.o.	357.44
6 B.S.I. d.o.o.	124.91
7 Fabrika cementa Lukavac d.d.	115.54
8 Tvornica cementa Kakanj d.d.	111.08
9 KJKP TOPLANE-SARAJEVO d.o.o.	43.70
10 Unis-Energetika d.o.o.; podružnica Travnik	33.76
11 I-CRNI d.o.o.	32.49
12 FEKRY d.o.o.	22.85
13 ALUMINIJ d.d.	22.74
14 JP ELEKTROPRIVREDA BiH d.d.-Sarajevo, Z.D. R.M.U. KAKANJ d.o.o.	17.55
15 TVORNICA OPEKE d.o.o. - Nexe grupa	9.65
16 ERAGON d.o.o.	9.26
17 BOSNALIJEK d.d.	6.51
18 INGRAM d.d.	5.48
19 JAJCE ALLOY WHEELS d.o.o.	5.23
20 Zott SEE d.o.o.	4.71
21 BAGS-Energotehnika d.d.	4.69
22 KLAS d.d.	3.93
23 JP TOPLANA d.o.o. BANOVIĆI	3.46
24 Komar d.d.	3.34
25 ZU Kantonalna bolnica Dr. Irfan Ljubijankić Bihać	3.16
26 JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Rudnik Šikulje	3.01
27 MANN + HUMMEL BA d.d.	2.92
28 INMER d.o.o.	2.91
29 JP Elektroprivreda BiH; Rudnik mrkog uglja Đurđevik d.o.o.	2.89
30 TMN 2007 d.o.o.	2.71
31 BIRA d.d.	2.67
32 BARIT d.o.o.	2.51
33 Klinički centar Univerziteta u Sarajevu	2.50
34 JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Rudnik Dubrave	2.44
35 RAMEX d.o.o.	2.27
36 JP MEĐUNARODNI AERODROM "SARAJEVO" d.o.o.	2.18
37 PREVENT LEATHER SARAJEVO d.o.o.	2.17
38 JZU Centar za fizikalnu medicinu i banjско liječenje "ILIDŽA"	2.06
39 JU Opća bolnica Prim. Dr. Abdulah Nakaš	1.96
40 FE-AL d.o.o.	1.95

**Izveštaj o godišnjim emisijama u zrak za 2013., prema Fondu za zaštitu okoliša
 (nastavak tabele broj 11.)**

Naziv:	tona/god.:
41 Pivara Tuzla d.d.	1.89
42 Poljorad d.o.o.	1.71
43 REMONTMONTAŽA d.o.o.	1.65
44 Bihaćka pivovara d.d.	1.55
45 Prevent Safety d.o.o.	1.48
46 Rudnik mrkog uglja Banovići d.o.o.	1.41
47 JU O.Š. Husein ef. Đozo	1.34
48 UNIS-ENERGETIKA d.o.o.	1.34
49 FIS d.o.o.	1.07
50 ARGETA d.o.o.	1.02
51 FIS d.o.o. VITEZ P.J. GRAČANICA	0.96
52 RADIO-TELEVIZIJA BiH	0.92
53 SARAJEVSKA PIVARA d.d.	0.88
54 ZU Dom zdravlja Bihać	0.82
55 KRUPA-KABINE d.o.o.	0.81
56 COCA-COLA HBC B-H d.o.o.	0.79
57 VOLKSWAGEN SARAJEVO d.o.o	0.72
58 PEŠTALIĆ d.o.o.	0.71
59 Lijanović d.o.o.	0.70
60 BEKTO- PRECISA d.o.o.	0.69
61 PRESAL EXTRUSION d.o.o.	0.69
62 GAT d.o.o.	0.66
63 JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Rudnik Mramor	0.65
64 BH Telecom d.d. - Direkcija Goražde	0.64
65 FABRIKA DUHANA SARAJEVO d.d.	0.64
66 Milkos d.d.	0.55
67 SLUŽBA ZA ZAJEDNIČKE POSLOVE BiH	0.55
68 MLIN USTIKOLINA d.d.	0.54
69 ENKER d.d.	0.50
70 PERUTNINA PTUJ- BH d.o.o.	0.47
71 Alma-Ras d.o.o.	0.46
72 W&P MILOS d.o.o.	0.43
73 EMKA BOSNIA d.o.o.	0.35
74 PLAMA-PUR BH d.o.o.	0.35
75 Raiffeisen bank d.d. BiH - podružnica Goražde	0.34
76 DKS LOVERSAN d.o.o.	0.31
77 JP RPC Tuzla Inkubator"Lipnica" d.o.o.	0.29
78 ZU Lječilište Gata	0.29
79 MLJEKARA LIVNO d.o.o.	0.27
80 JU Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona Goražde	0.24

**Izveštaj o godišnjim emisijama u zrak za 2013., prema Fondu za zaštitu okoliša
 (nastavak tabele broj 11.)**

Naziv:	tona/god.:
81 ALFE-MI d.o.o.	0.23
82 JP Elektroprivreda BIH; Rudnici Kreka; Radionice Šićki Brod	0.23
83 PREVENT GORAŽDE d.o.o.	0.23
84 KLEJTON d.o.o. Hadžići	0.22
85 Opal comerce d.o.o. Hotel Opal Exclusive	0.22
86 JU PRVA GIMNAZIJA SARAJEVO	0.21
87 HUT "ADUNA" Bihać	0.20
88 ZAHAREX d.o.o.	0.20
89 Direkcija robnih rezervi Bosansko-podrinjskog kantona	0.19
90 FORTUNA d.d.	0.19
91 INTEREX Goražde	0.19
92 JU O.Š. Harmani I	0.19
93 JZU Dom zdravlja Bosanski Petrovac	0.18
94 KALVARIJA COP d.o.o.	0.18
95 Zdravstvena ustanova "Dom zdravlja Ključ"	0.18
96 FIS d.o.o. VITEZ P.J. BIHAĆ	0.17
97 JU O.Š. Mehmedalija Mak Dizdar, Vitkovići	0.16
98 JU Srednja tehnička škola Hasib Hadžović	0.16
99 POBJEDA-RUDET d.d.	0.16
100 Zenička industrija mlijeka d.d.	0.14
101 ZU Dom zdravlja Bosanska Krupa	0.14
102 GRAEWE TADIV d.o.o.	0.13
103 C.I.B.O.S. d.o.o.	0.12
104 JU Zavod za javno zdravstvo BPK	0.12
105 Pobjeda d.d. Tešanj	0.12
106 JU O.Š. Prača	0.11
107 DISTRIBUTIVNI CENTAR d.d.	0.10
108 LEJLA COMMERC d.o.o.	0.10
109 Srednja stručna škola Džemal Bijedić	0.09
110 JU Dom zdravlja Prača	0.08
111 ONIPROM d.o.o.	0.08
112 SUTON d.o.o.	0.08
113 FIS d.o.o. VITEZ P.J. CAZIN	0.07
114 PLESKA d.o.o.	0.07
115 SOS Dječiji vrtić Goražde	0.07
116 Surtec - Eurosajaj d.o.o	0.07
117 ZU Dom zdravlja Velika Kladuša	0.07
118 BONY d.o.o.	0.06
119 HORIZONT d.o.o. Vitez	0.06
120 INTERKOMERC d.o.o.	0.06

**Izveštaj o godišnjim emisijama u zrak za 2013., prema Fondu za zaštitu okoliša
 (nastavak tabele broj 11.)**

Naziv:	tona/god.:
121 JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Drumski prevoz Mramor	0.06
122 JU O.Š. Ustikolina	0.06
123 Sarajevo osiguranje podružnica Goražde	0.06
124 ZU Dom zdravlja Cazin	0.06
125 HERCEGOVAČKA PIVOVARA d.o.o.	0.05
126 HOLDINA d.o.o. - Skladište Podlugovi	0.05
127 Ministarstvo za finansije BPK Goražde	0.05
128 Općinski sud Goražde	0.05
129 REMUS INNOVATION d.o.o.	0.05
130 SEZAM - B d.o.o.	0.05
131 BOR d.o.o. - Proizvodnja građevinske stolarije	0.04
132 JZU Kantonalna bolnica Goražde	0.04
133 LASER d.o.o.	0.04
134 PIRNAR d.o.o.	0.04
135 TAG d.d. -Tvornica alata	0.04
136 EUROHOLZ d.o.o.	0.03
137 JP ELEKTROPRIVREDA BiH d.d.-Rudnik uglja"GRAČANICA" d.o.o.	0.03
138 JP Elektroprivreda BiH; Podružnica Hidroelektrane na Neretvi	0.03
139 ZU Dom zdravlja Bužim	0.03
140 EURO-ITEX d.o.o.	0.02
141 HOLDINA d.o.o. - Benzinska stanica Čitluk	0.02
142 HOLDINA d.o.o. - Benzinska stanica Stup - Sarajevo	0.02
143 POBJEDA TECHNOLOGY GORAŽDE d.d.	0.02
144 Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave	0.02
145 TERAPOP d.o.o.	0.02
146 ZVEČEVO-LASTA d.d.	0.02
147 BF- KOMERC d.o.o.	0.01
148 DELTA PETROL d.o.o.	0.01
149 HOLDINA d.o.o. - Benzinska stanica Bugojno	0.01
150 HOLDINA d.o.o. - Benzinska stanica Golubinja - Žepče	0.01
151 HOLDINA d.o.o.- Benzinska stanica Olovo	0.01
152 HOLDINA d.o.o.-Benzinska stanica Raspotočje - Zenica	0.01
153 JP SPORTSKO KULTURNO PRIVREDNI CENTAR d.o.o.	0.01
154 KLOSTERMEIER MAJDAN d.o.o.	0.01
155 Mliječna i mesna industrija Stanić d.o.o.	0.01
156 Općina Foča- Ustikolina	0.01
Ukupno:	16,605.22

Osim navedenih subjekata u tabeli broj 11., Fond je prikupio još 57 izvještaja od subjekata čije emisije su manje od 1 kg azotnih oksida u 2013. godini ili ih nije uopšte ni bilo. Najveća odstupanja u odnosu na podatke date u izvještajima za Registar su navedene u gornjoj napomeni. Treba uzeti u obzir da su pojedina odstupanja u podacima i rezultat toga što Fond obračunava samo emisije iz kontrolisanih ispusta ne uzimajući u obzir difuzne emisije.

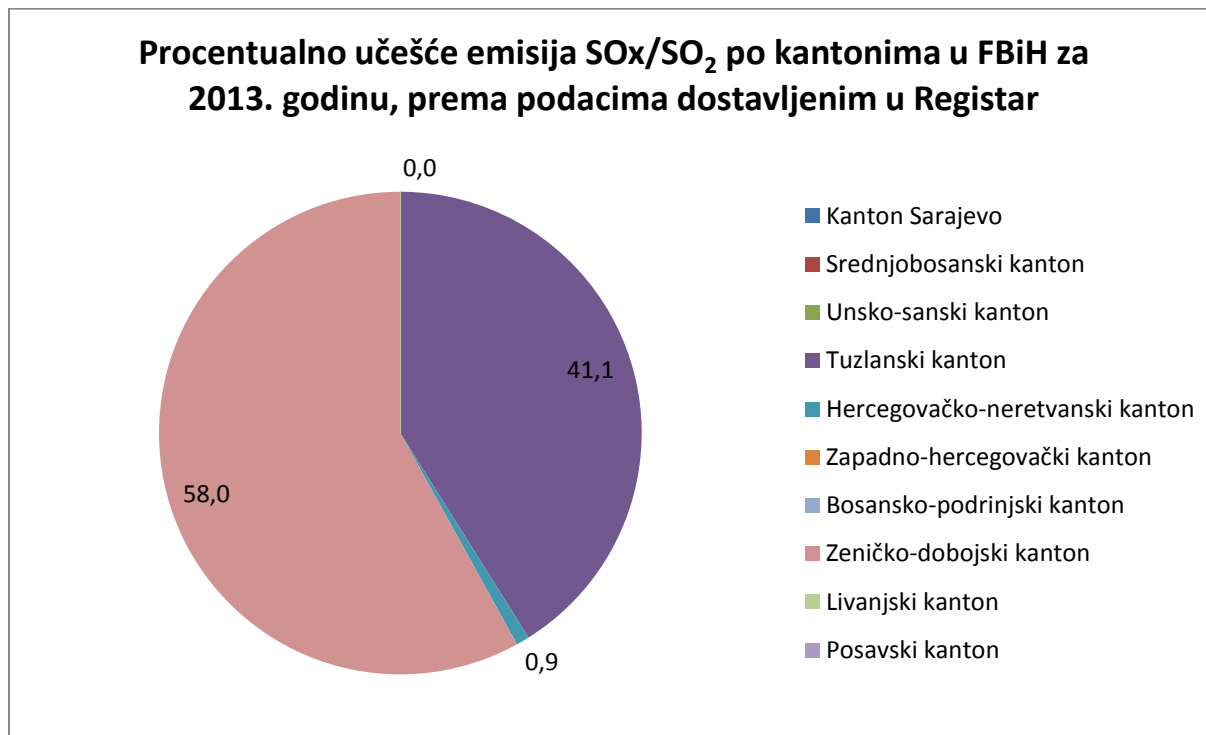
EMISIJA SUMPOROVIH OKSIDA (SO_x/SO₂):

Ukupno 76 izvještaja koji sadrže podatke o emisiji sumpordioksida u zrak je dostavljeno u Registar za 2013. godinu.

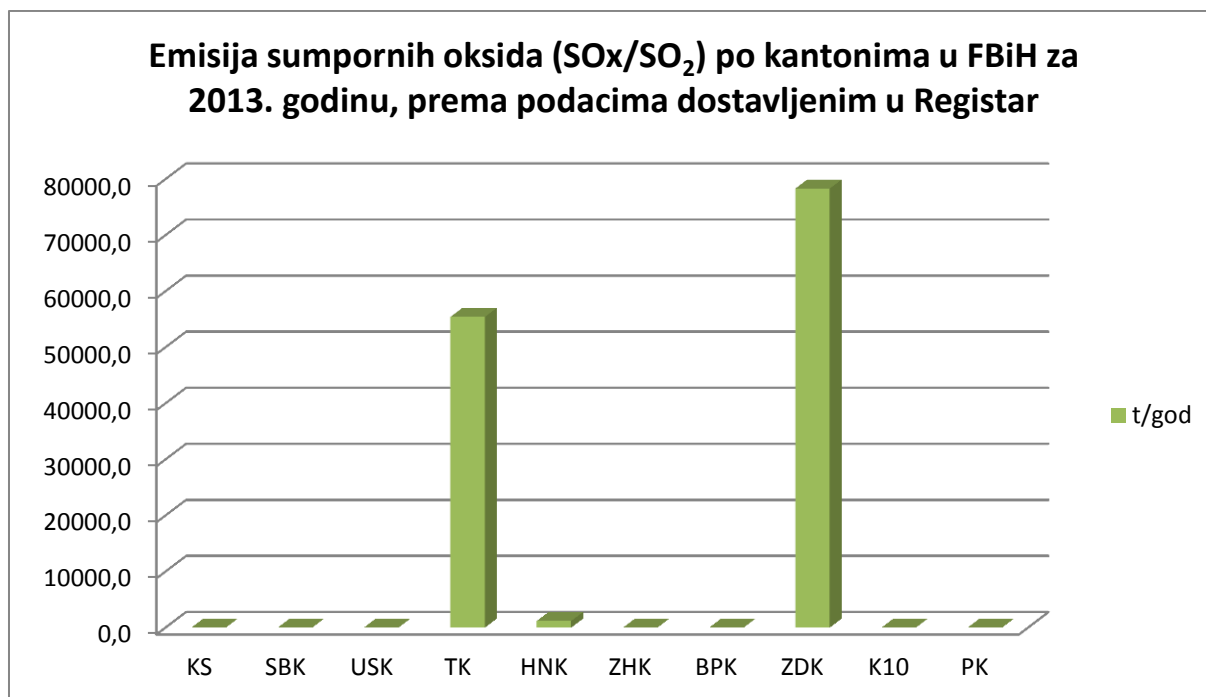
Tabela 12:
Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji sumporovih oksida u Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:

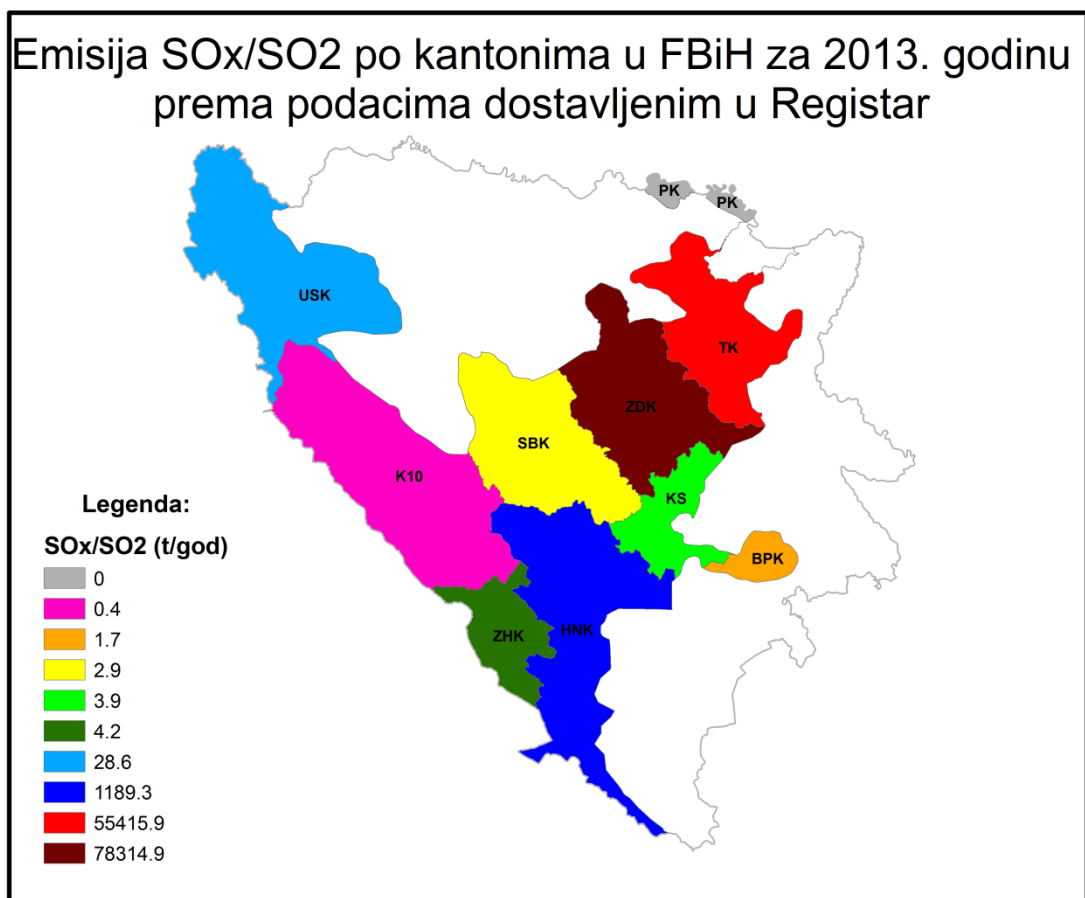
Naziv:	tona/god.:
1 TE Kakanj JP EP BiH, Kakanj	73724.44
2 TE Tuzla JP EP BiH, Tuzla	53013.09
3 Arcelor Mittal d.o.o., Zenica	3904.88
4 Sisecam Soda d.o.o. Lukavac	2320,00
5 Aluminijski zavod d.d., Mostar	1093.26
6 Natron-Hayat d.o.o., Maglaj	622.12
7 JP Autoceste FBiH, Mostar	93.16
8 JP Toplana d.o.o., Banovići	56.41
9 ZD RMU Breza d.o.o., Breza	33.16
10 Bira d.d., Bihać	22.03
11 ZD RMU Kakanj d.o.o., Kakanj	21.44
12 ZD RMU Đurđevik d.o.o., Đurđevik	8.20
13 Fabrika cementa Lukavac, d.d. Lukavac	6.00
14 Tvornica cementa Kakanj d.d., Kakanj	4.66
15 RMU Banovići d.d., Banovići	4.31
16 Krupa Kabine d.o.o., Bosanska Krupa	4.18
17 Presal extrusion d.o.o., Široki Brijeg	3.96
18 Pivara Tuzla d.d., Tuzla	3.49
19 Holdina d.o.o., Sarajevo	2.74
20 Herceg Srebrenik d.o.o., đ Srebrenik	2.57
21 Kalvarija -Cop d.o.o., Vitez	1.97
22 Zim d.d., Zenica	1.57
23 Igman d.d., Konjic	1.34
24 Eragon d.o.o., Bihać	1.10
25 Čapljanka d.o.o., Sanski Most	1.04
26 Doboj putevi d.d., Doboj Jug - Asfaltna baza Bistrica Maglaj	1.02
27 UNIS Ginex d.d., Goražde	0.97
28 Polo d.o.o., Kalesija	0.71
29 KOP i KO d.o.o., Živinice	0.67
30 Tamex d.o.o., Busovača	0.61
31 FE-AL d.o.o., Mostar	0.53
32 Pobjeda Rudet d.d., Goražde	0.52
33 Klas d.d., Sarajevo	0.43
34 KJKP Rad, Sarajevo	0.35
35 HE na Neretvi Jablanica JP EP BiH, Jablanica	0.34
36 Graewe Tativ d.o.o., Konjic	0.30
37 B.S.I. d.o.o., Jajce	0.26
38 Fen-BH d.o.o., Lukavac	0.20
39 RFK Valjčiči d.d., Konjic	0.19
40 Pobjeda Technology d.d., Goražde	0.17
41 J.P.Međunarodni aerodrom "SARAJEVO" d.o.o., Sarajevo	0.17

Grafikon broj 5.: Procentualno učešće emisija sumporoksida (SOx/SO₂) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine, prema podacima dostavljenim u Registar:

Grafikon broj 6.: Emisija sumporoksida (SOx/SO₂) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine, prema podacima dostavljenim u Registar:

Karta br. 2: Emisija sumporovih oksida (SO_x/SO₂) u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini po kantonima prema podacima dostavljenim u Registar

Izveštaj o godišnjim emisijama sumpordioksida u zrak za 2013., prema Fondu za zaštitu okoliša (nastavak tabele broj 14.)

Naziv:	tona/god.:
41 FORTUNA d.d.	1.03
42 JZU Kantonalna bolnica Goražde	0.77
43 INMER d.o.o.	0.73
44 JP ELEKTROPRIVREDA BiH d.d.-Rudnik uglja"GRAČANICA" d.o.o.	0.65
45 C.I.B.O.S. d.o.o.	0.60
46 HOLDINA d.o.o. - Benzinska stanica Bugojno	0.59
47 TMN 2007 d.o.o.	0.58
48 Raiffeisen bank d.d. BiH - podružnica Goražde	0.57
49 Lijanović d.o.o.	0.56
50 FE-AL d.o.o.	0.53
51 HORIZONT d.o.o. Vitez	0.52
52 PEŠTALIĆ d.o.o.	0.52
53 POBJEDA-RUDET d.d.	0.52
54 BOSNALIJEK d.d.	0.50
55 PREVENT GORAŽDE d.o.o.	0.47
56 PLESKA d.o.o.	0.45
57 ZU Dom zdravlja Bihać	0.45
58 KLAS d.d.	0.44
59 TAG d.d. -Tvornica alata	0.44
60 JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Radionice Šiški Brod	0.43
61 JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Drumski prevoz Mramor	0.41
62 Općinski sud Goražde	0.33
63 FABRIKA DUHANA SARAJEVO d.d.	0.32
64 HOLDINA d.o.o. - Benzinska stanica Stup - Sarajevo	0.32
65 Surtec - Eurosajaj d.o.o	0.31
66 Mliječna i mesna industrija Stanić d.o.o.	0.30
67 FIS d.o.o. VITEZ P.J. CAZIN	0.29
68 INGRAM d.d.	0.28
69 MLIN USTIKOLINA d.d.	0.26
70 ZAHAREX d.o.o.	0.26
71 HOLDINA d.o.o. - Benzinska stanica Čitluk	0.24
72 GRAEWE TADIV d.o.o.	0.22
73 ALFE-MI d.o.o.	0.21
74 KRUPA-KABINE d.o.o.	0.21
75 ONIPROM d.o.o.	0.20
76 RFK VALJČIĆI d.d.	0.19
77 JP MEĐUNARODNI AERODROM "SARAJEVO" d.o.o.	0.16
78 JU Zavod za javno zdravstvo BPK	0.16
79 EURO-ITEX d.o.o.	0.15
80 POBJEDA TECHNOLOGY GORAŽDE d.d.	0.13
81 JU Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona Goražde	0.10
82 ZU Dom zdravlja Velika Kladuša	0.10

**Izveštaj o godišnjim emisijama sumpordioksida u zrak za 2013., prema Fondu za zaštitu
 okoliša
 (nastavak tabele broj 14.)**

Naziv:	tona/god.:
83 BF- KOMERC d.o.o.	0.09
84 HOLDINA d.o.o.-Benzinska stanica Raspotočje - Zenica	0.09
85 BEKTO- PRECISA d.o.o.	0.08
86 JU O.Š. Husein ef. Đozo	0.08
87 SEZAM - B d.o.o.	0.08
88 Direkcija robnih rezervi Bosansko-podrinjskog kantona	0.06
89 Sarajevo osiguranje podružnica Goražde	0.06
90 FIS d.o.o. VITEZ P.J. BIHAĆ	0.05
91 JU O.Š. Mehmedalija Mak Dizdar, Vitkovići	0.05
92 Milkos d.d.	0.05
93 Srednja stručna škola Džemal Bijedić	0.05
94 Zott SEE d.o.o.	0.05
95 HOLDINA d.o.o. - Skladište Podlugovi	0.04
96 JU Srednja tehnička škola Hasib Hadžović	0.04
97 PLAMA-PUR BH d.o.o.	0.04
98 Zdravstvena ustanova "Dom zdravlja Ključ"	0.04
99 EUROHOLZ d.o.o.	0.03
100 FIS d.o.o. VITEZ P.J. GRAČANICA	0.03
101 JU Opća bolnica Prim. Dr. Abdulah Nakaš	0.03
102 SARAJEVSKA PIVARA d.d.	0.03
103 VOLKSWAGEN SARAJEVO d.o.o	0.03
104 ARGETA d.o.o.	0.02
105 BH Telecom d.d. - Direkcija Goražde	0.02
106 EMKA BOSNIA d.o.o.	0.02
107 HOLDINA d.o.o.- Benzinska stanica Olovo	0.02
108 INTEREX Goražde	0.02
109 JU Dom zdravlja Prača	0.02
110 JU O.Š. Ustikolina	0.02
111 BONY d.o.o.	0.01
112 BOR d.o.o. - Proizvodnja građevinske stolarije	0.01
113 DELTA PETROL d.o.o.	0.01
114 HOLDINA d.o.o. - Benzinska stanica Golubinje - Žepče	0.01
115 HOLDINA d.o.o. - Benzinska stanica Sutina -Mostar	0.01
116 JP Elektroprivreda BiH; Podružnica Hidroelektrane na Neretvi	0.01
117 JP SPORTSKO KULTURNO PRIVREDNI CENTAR d.o.o.	0.01
118 LASER d.o.o.	0.01
119 Opal comerce d.o.o. Hotel Opal Exclusive	0.01
120 Općina Foča- Ustikolina	0.01
121 PERUTNINA PTUJ- BH d.o.o.	0.01
122 REMUS INNOVATION d.o.o.	0.01
123 Rohr- Kamin d.o.o.	0.01
124 SOS Dječiji vrtić Goražde	0.01
125 ZU Dom zdravlja Bužim	0.01
126 ZVEČEVO-LASTA d.d.	0.01
Ukupno:	135,919.25

EMISIJA UGLJIČNOG MONOKSIDA (CO):

U Registar postrojenja i zagađivanja koje vodi Federalno ministarstvo okoliša i turizma 73 subjekta je dostavilo svoje izvještaje o emisiji ugljičnog monoksida za prethodnu godinu.

Tabela broj 15.:
Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji ugljičnog monoksida u Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:

Naziv	tona/god.:
1 Aluminij d.d., Mostar	5,053.55
2 Arcelor Mittal d.o.o., Zenica	3,804.89
3 Sisecam Soda d.o.o., Lukavac	1,130.00
4 Tvornica cementa Kakanj d.d., Kakanj	816.51
5 TE Tuzla JP EP BiH, Tuzla	629.82
6 JP Autoceste FBiH, Mostar	403.51
7 TE Kakanj JP EP BiH, Kakanj	236.71
8 Natron-Hayat d.o.o., Maglaj	155.48
9 GS Građenje d.o.o., Prozor	58.13
10 Obrt Commerce d.o.o., Gračanica	55.44
11 ZD RMU Breza d.o.o., Breza	21.19
12 FE-AL d.o.o., Mostar	14.82
13 Xylon Corporation d.o.o., Sarajevo	11.39
14 KJKP Rad, Sarajevo	9.37
15 Bajra d.o.o., Travnik	6.34
16 Holdina d.o.o., Sarajevo	4.35
17 Tamex d.o.o., Busovača	3.52
18 ZD RMU Kakanj d.o.o., Kakanj	2.54
19 Kalvarija -Cop d.o.o., Vitez	2.46
20 Surtec-Eurosaj d.o.o., Konjic	2.19
21 Klas d.d., Sarajevo	2.10
22 Inka d.o.o., Ljubuški	2.02
23 Igman d.d., Konjic	1.79
24 KOP i KO d.o.o., Živinice	1.35
25 B.S.I. d.o.o., Jajce	1.29
26 Doboj putevi d.d., Doboj Jug - Asfaltna baza Bistrica Maglaj	1.27
27 Gramat d.o.o., Gračanica	1.16
28 ZD RMU Đurđevik d.o.o., Đurđevik	1.07
29 Roding d.o.o., Gračanica	0.98
30 Fen-BH d.o.o., Lukavac	0.92
31 Verdić Commerc d.o.o., Posušje	0.90
32 RP Kamenolom Drijenča d.o.o., Gračanica	0.88
33 Pobjeda Technology d.d., Goražde	0.79
34 Husanović & co d.o.o., Gračanica	0.75
35 Bosnalijek d.d, Sarajevo	0.69
36 TBG BH d.o.o., Kakanj	0.68
37 KJKP Sarajevogas d.o.o., Sarajevo	0.65
38 Sudo - Luka d.o.o., Velika Kladuša	0.57
39 Pobjeda Rudet d.d., Goražde	0.51

**Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji ugljičnog monoksida u Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:
 (nastavak tabele br.15.)**

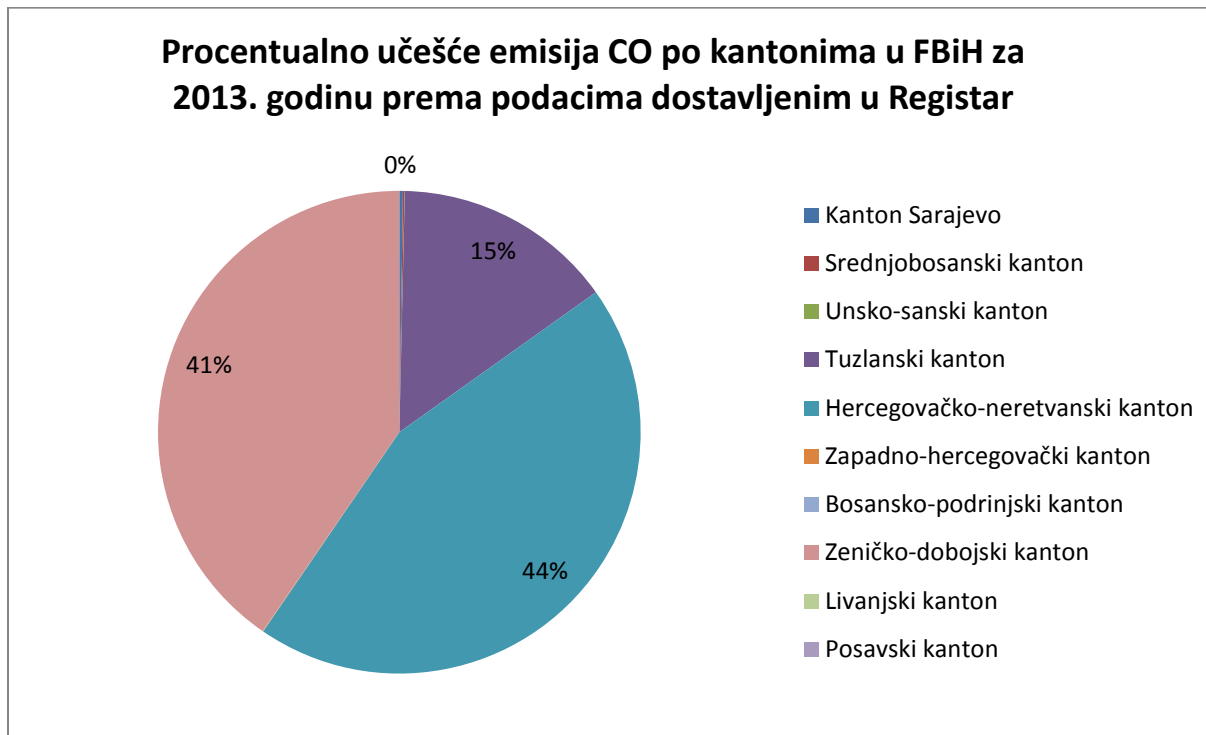
Naziv	tona/god.:
40 Presal extrusion d.o.o., Široki Brijeg	0.44
41 HP Investing d.o.o., Mostar	0.44
42 Zim d.d., Zenica	0.44
43 W&P Milos d.o.o., Sarajevo	0.41
44 KJKP Toplane, Sarajevo	0.40
45 Đuzelić d.o.o., Cazin	0.37
46 BBM d.o.o., Vareš	0.33
47 Suton d.o.o., Široki Brijeg	0.32
48 Euroandi d.o.o., Velika Kladuša	0.32
49 ŠPD Unsko sanske šume d.o.o., Bosanska Krupa	0.30
50 Beton Galić d.o.o., Mostar	0.28
51 Herceg Srebrenik d.o.o.,đ Srebrenik	0.28
52 Vran - Dukić d.o.o., Tomislavgrad	0.27
53 RFK Valjčiči d.d., Konjic	0.26
54 Aridos d.o.o., Mostar	0.25
55 Lasta d.d., Čapljina	0.25
56 Europa d.d., Sarajevo	0.24
57 Barit d.o.o., Kreševo	0.21
58 J.P.Međunarodni aerodrom "SARAJEVO" d.o.o., Sarajevo	0.19
59 Rudnik mangana d.d., Bužim	0.17
60 HE na Neretvi Jablanica JP EP BiH, Jablanica	0.16
61 Graewe Tadiv d.o.o., Konjic	0.15
62 Hercegovacka pivovara d.o.o., Mostar	0.10
63 Pivara Tuzla d.d., Tuzla	0.08
64 Interkomerc d.o.o., Mostar	0.08
65 Unioninvestplastika d.d., Sarajevo	0.03
66 Divel d.o.o., Sanski Most	0.02
67 G-Petrol d.o.o., Sarajevo	0.01
68 Cismos TMD Casting d.o.o., Zenica	0.01
69 BBI Real Estate d.o.o, Sarajevo	0.01
70 Lijanovići d.o.o., Široki Brijeg	0.01
71 JP za vodoprivrednu djelatnost Spreča d.d., Tuzla	0.00
72 Coca-Cola HBC B-H d.o.o., Sarajevo	0.00
73 Beton Perutina d.o.o., Domanovići	0.00
Ukupno:	12471.9

Moramo naglasiti da nedostaju podaci za neke privredne subjekte - izvore emisija za koje se opravdano pretpostavlja da predstavljaju značajan izvor emisije ugljičnog monoksida - u prvom redu **GIKIL - Global Ispat koksna industrija d.o.o. Lukavac**.

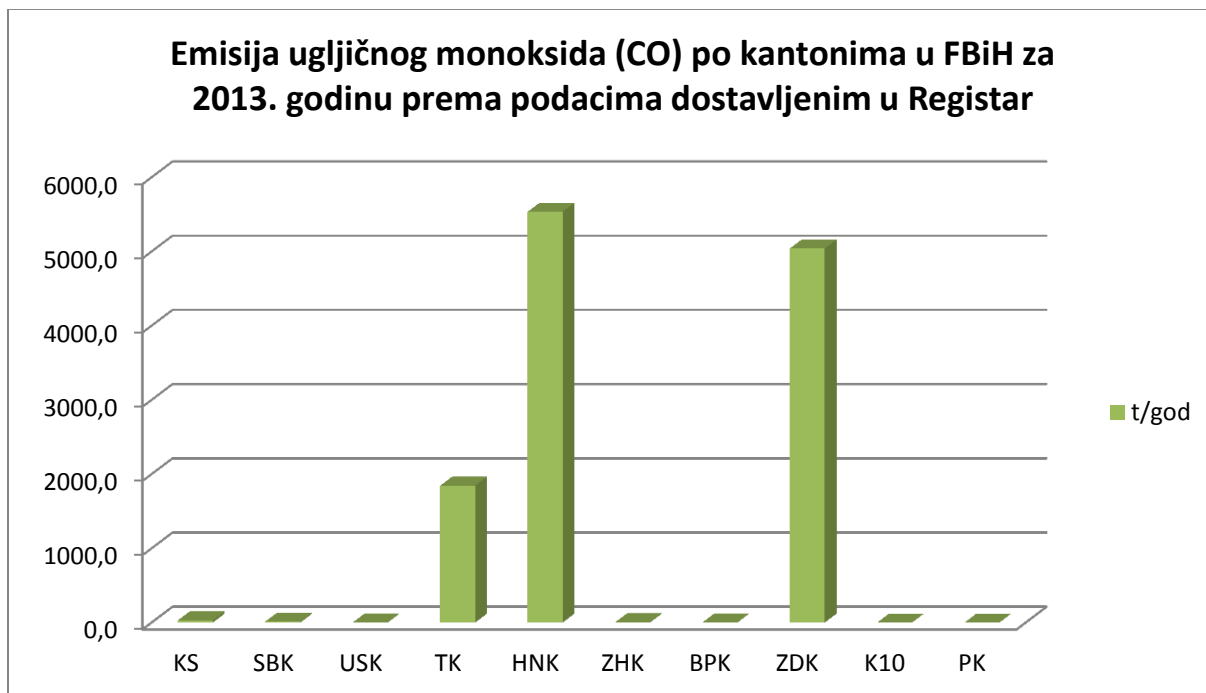
Tabela broj 16.
Emisija ugljičnog monoksida (CO) po kantonima i procentualno učešće kantona u ukupnoj emisiji iz FBiH u 2013. godini prema podacima dostavljenim u Registar:

Naziv kantona	emisija (t/god)	učešće (%)
Kanton Sarajevo (KS)	29.9	0.2
Srednjobosanski kanton (SBK)	13.8	0.1
Unsko-sanski kanton (USK)	1.7	0.0
Tuzlanski kanton (TK)	1844.7	14.8
Hercegovačko-neretvanski kanton (HNK)	5536.0	44.4
Zapadno-hercegovački kanton (ZHK)	3.7	0.0
Bosansko-podrinjski kanton (BPK)	1.3	0.0
Zeničko-dobojski kanton (ZDK)	5040.5	40.5
Livanjski kanton/ Kanton 10 (K10)	0.3	0.0
Posavski kanton/kanton (PK)	0.0	0.0
Ukupno:	12471.9	100

Grafikon broj 7.: Procentualno učešće emisija ugljičnog monoksida (CO) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar:

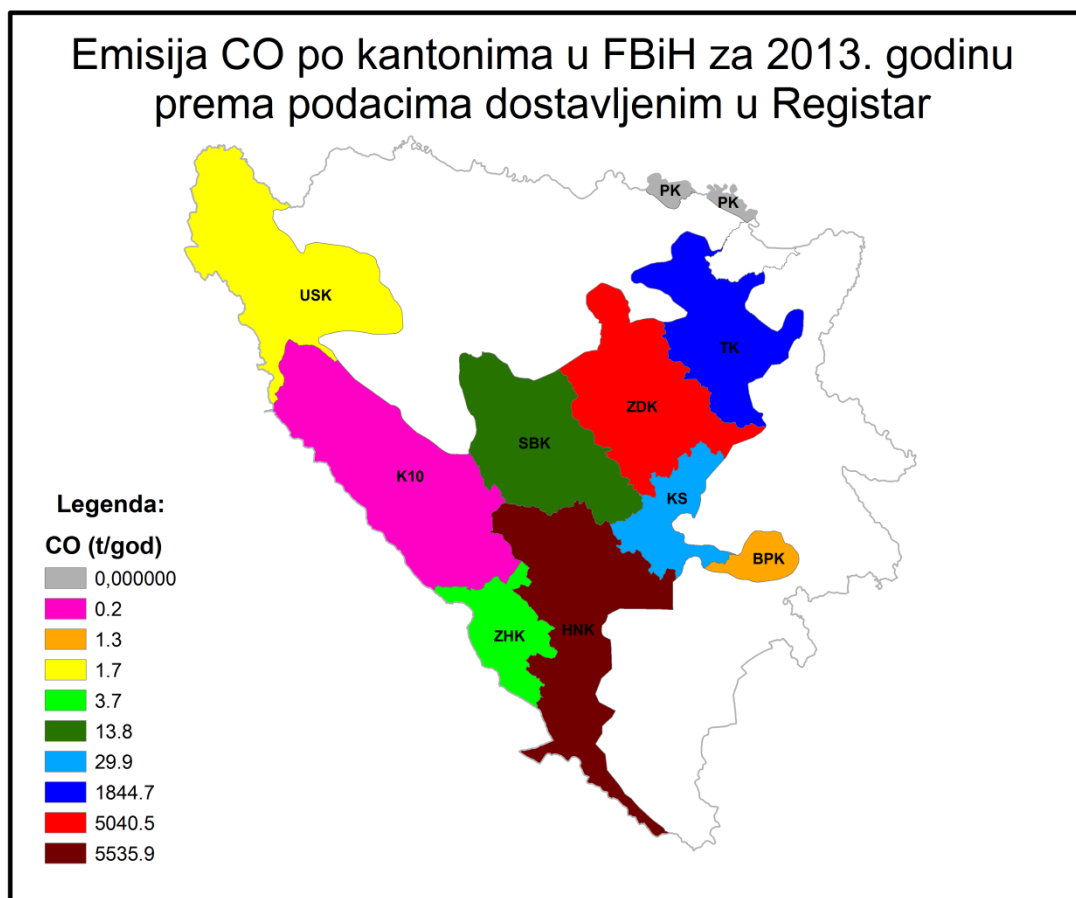

Grafikon broj 8.: Emisija ugljičnog monoksida (CO) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar:

Iz priloženih podataka i grafičkih prikaza su jasno uočljive velike razlike u geografskoj raspodjeli izvora emisije ugljičnog dioksida (CO) na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine. Razlog ovome je u prvom redu to što preko 80% vrijednosti ukupnih emisija CO u Federaciji BiH dolazi iz postrojenja samo dva privredna subjekta – kompanija Aluminijski Mostar d.d. i Arcelor Mittal Zenica. Analiziramo li tabelu broj 15. možemo uočiti da oko 99% emisije CO u Federaciji BiH potječe iz postrojenja samo 12 kompanija, a isti procenat emisije dolazi iz svega dva kantona Hercegovačko-neretvanski i Zeničko-dobojski kanton).

Prema podacima dostavljenim u Registar postrojenja i zagađivača ukupna emisija ugljičnog monoksida (CO) u Federaciji Bosne i Hercegovine je u 2013. godini iznosila 12471.9 tona.

Karta br. 3: Emisija ugljičnog monoksida (CO) u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini po kantonima prema podacima dostavljenim u Registar

EMISIJA UGLJIČNOG DIOKSIDA (CO₂):

Ukupno 55 subjekata je dostavilo Izvještaje o emisijama ugljičnog dioksida u 2013. godini u Registar postrojenja i zagađivača:

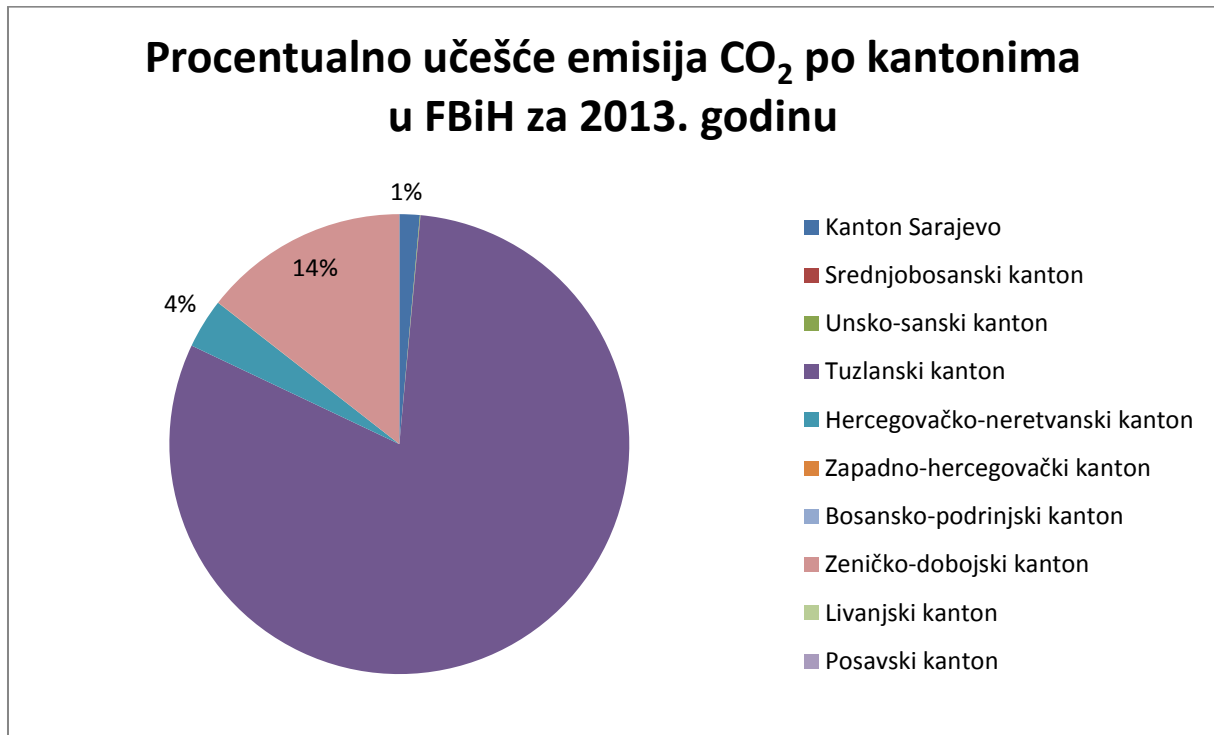
Tabela broj 17:
Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji ugljičnog dioksida u Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:

Naziv:	tona/god.:
1 TE Tuzla JP EP BiH, Tuzla	4,016,909.0
2 TE Kakanj JP EP BiH, Kakanj *	715,620.4
3 Aluminij d.d., Mostar	112,909.0
4 KJKP Toplane, Sarajevo	58,958.6
5 JP Autoceste FBiH, Mostar	54,079.3
6 Klas d.d., Sarajevo	6,215.7
7 FE-AL d.o.o., Mostar	4,386.9
8 J.P.Međunarodni aerodrom "SARAJEVO" d.o.o., Sarajevo	4,152.4
9 Tvornica cementa Kakanj d.d., Kakanj	2,693.8
10 Graewe Tadiv d.o.o., Konjic	2,278.8
11 Arcelor Mittal d.o.o., Zenica	1,610.7
12 Bira d.d., Bihać	1,532.3
13 Holdina d.o.o., Sarajevo	1,185.2
14 KJKP Sarajevogas d.o.o., Sarajevo	448.1
15 Inka d.o.o., Ljubuški	402.5
16 Krupa Kabine d.o.o., Bosanska Krupa	362.3
17 Fabrika cementa Lukavac, d.d. Lukavac	350.0
18 Hercegovačka pivovara d.o.o., Mostar	228.4
19 KOP i KO d.o.o., Živinice	201.2
20 Herceg Srebrenik d.o.o., đ Srebrenik	200.0
21 Gramat d.o.o., Gračanica	194.0
22 Verdić Commerc d.o.o., Posušje	178.4
23 RP Kamenolom Drijenča d.o.o., Gračanica	176.0
24 Lijanovići d.o.o., Široki Brijeg	167.0
25 Polo d.o.o., Kalesija	153.8
26 TBG BH d.o.o., Kakanj	137.0
27 Lasta d.d., Čapljina	117.5
28 Dks Loversan d.o.o., Cazin	106.5
29 W&P Milos d.o.o., Sarajevo	92.5
30 Đuzelić d.o.o., Cazin	73.8
31 Čapljanka d.o.o., Sanski Most	73.6
32 Suton d.o.o., Široki Brijeg	73.5
33 BBM d.o.o., Vareš	66.0
34 RFK Valjići d.d., Konjic	65.5
35 Euroandi d.o.o., Velika Kladuša	63.5
36 GS Građenje d.o.o., Prozor	58.1
37 Beton Galić d.o.o., Mostar	56.2
38 Vran - Dukić d.o.o., Tomislavgrad	54.8
39 Aridos d.o.o., Mostar	50.3
40 Rudnik mangana d.d., Bužim	34.1

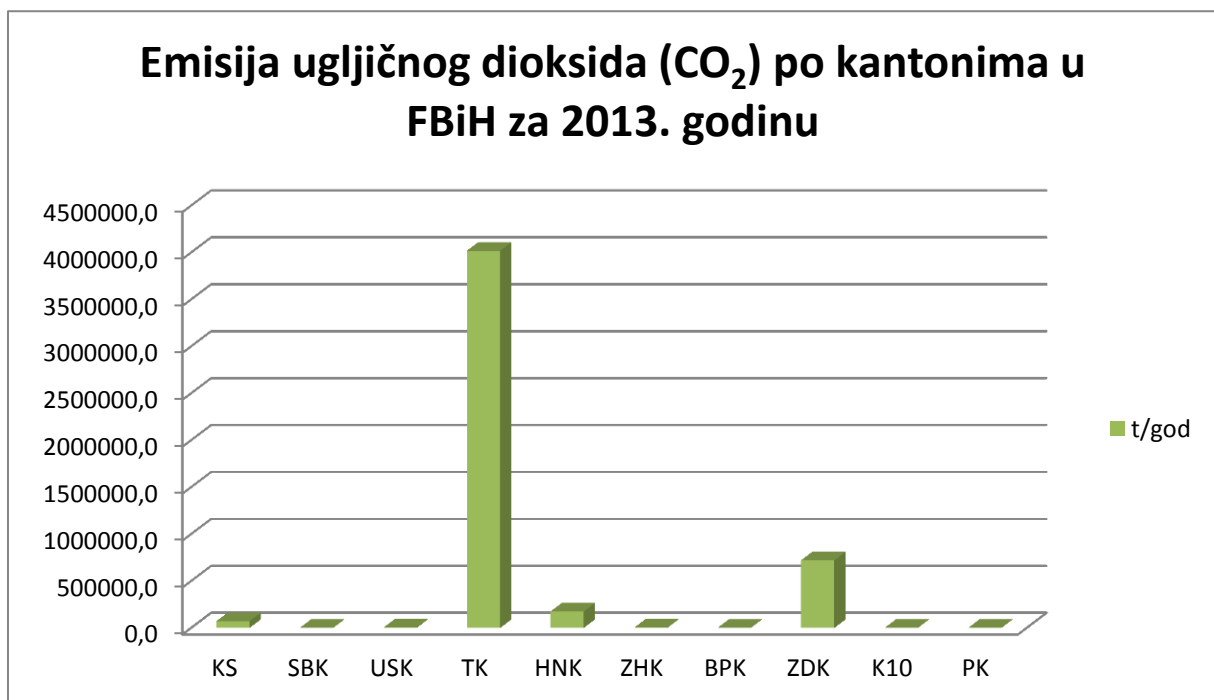
Tabela broj 18.:
Emisija ugljičnog dioksida (CO₂) po kantonima i procentualno učešće kantona u ukupnoj emisiji iz FBiH u 2013. godini, prema podacima dostavljenim u Registar:

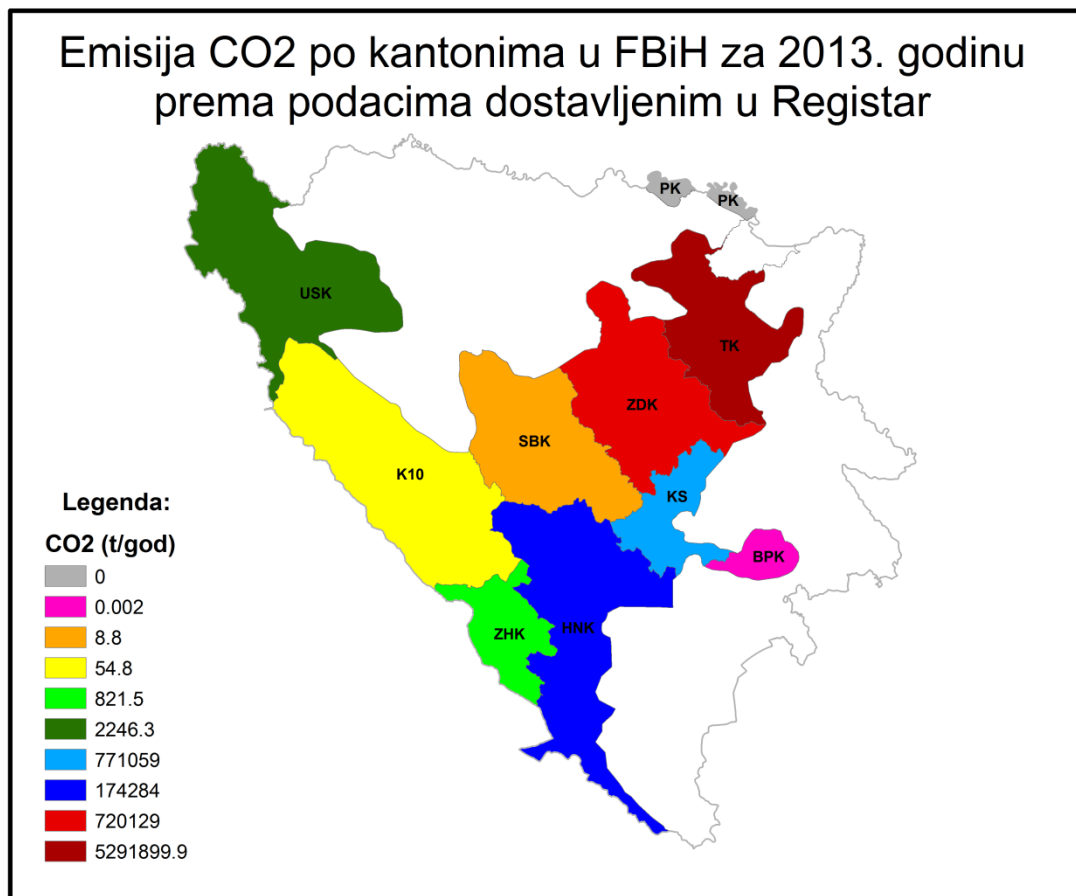
Naziv kantona	emisija (t/god)	učešće (%)
Kanton Sarajevo (KS)	71059.0	1.4
Srednjobosanski kanton (SBK)	8.8	0.0
Unsko-sanski kanton (USK)	2246.3	0.0
Tuzlanski kanton (TK)	4,018 186.8	80.6
Hercegovačko-neretvanski kanton (HNK)	174284.3	3.5
Zapadno-hercegovački kanton (ZHK)	821.5	0.1
Bosansko-podrinjski kanton (BPK)	0.0	0.0
Zeničko-dobojski kanton (ZDK)	720129.1	14.4
Livanjski kanton/ Kanton 10 (K10)	54.8	0.0
Posavski kanton/kanton (PK)	0.0	0.0
Ukupno:	4,986,790.7	100

Grafikon broj 9.: Procentualno učešće emisija ugljičnog dioksida (CO₂) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini prema podacima dostavljenim u Registar:

Grafikon broj 10.: Emisija ugljičnog dioksida (CO₂) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini prema podacima dostavljenim u Registar:

Karta br. 4: Emisija ugljičnog dioksida (CO₂) u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini po kantonima prema podacima dostavljenim u Registar

EMISIJA LEBDEĆIH ČESTICA (PM10):

Tabela broj 19.:
Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji lebdećih čestica (PM10) u
Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:

Naziv:	tona/god.:
1 Arcelor Mittal d.o.o., Zenica	2284.78
2 TE Tuzla JP EP BiH, Tuzla	1204.19
3 TE Kakanj JP EP BiH, Kakanj	737.12
4 Aluminij d.d., Mostar	165.89
5 Sisecam Soda d.o.o., Lukavac	133.00
6 B.S.I. d.o.o., Jajce	66.27
7 Natron-Hayat d.o.o., Maglaj	43.42
8 JP Autoceste FBiH, Mostar	31.79
9 Eragon d.o.o., Bihać	9.91
10 JP Toplana d.o.o., Banovići	2.12
11 RMU Banovići d.d., Banovići	2.10
12 ZD RMU Breza d.o.o., Breza	1.55
13 Gramat d.o.o., Gračanica	1.15
14 Bira d.d., Bihać	0.95
15 RFK Valjčiči d.d., Konjic	0.94
16 W&P Milos d.o.o., Sarajevo	0.77
17 Klas d.d., Sarajevo	0.65
18 KOP i KO d.o.o., Živinice	0.58
19 Poljorad d.o.o., Turbe	0.55
20 Inka d.o.o., Ljubuški	0.36
21 FE-AL d.o.o., Mostar	0.34
22 ZD RMU Kakanj d.o.o., Kakanj	0.31
23 Verdić Commerc d.o.o., Posušje	0.16
24 RP Kamenolom Drijenča d.o.o., Gračanica	0.16
25 Tvornica cementa Kakanj d.d., Kakanj	0.14
26 BBM d.o.o., Vareš	0.14
27 Herceg Srebrenik d.o.o., Srebrenik	0.13
28 TBG BH d.o.o., Kakanj	0.12
29 Komar Gips z.d.d., Donji Vakuf	0.12
30 Holdina d.o.o., Sarajevo	0.12
31 Presal extrusion d.o.o., Široki Brijeg	0.11
32 KJKP Sarajevogas d.o.o., Sarajevo	0.09
33 HP Investing d.o.o., Mostar	0.08
34 Pobjeda Rudet d.d., Goražde	0.07
35 Đuzelić d.o.o., Cazin	0.07
36 Suton d.o.o., Široki Brijeg	0.06
37 Euroandi d.o.o., Velika Kladuša	0.06
38 Lasta d.d., Čapljina	0.05
39 ŠPD Unsko sanske šume d.o.o., Bosanska Krupa	0.05
40 GS Građenje d.o.o., Prozor	0.05
41 Graewe Tativ d.o.o., Konjic	0.05

**Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji lebdećih čestica (PM10) u Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:
 (nastavak tabele broj 19.)**

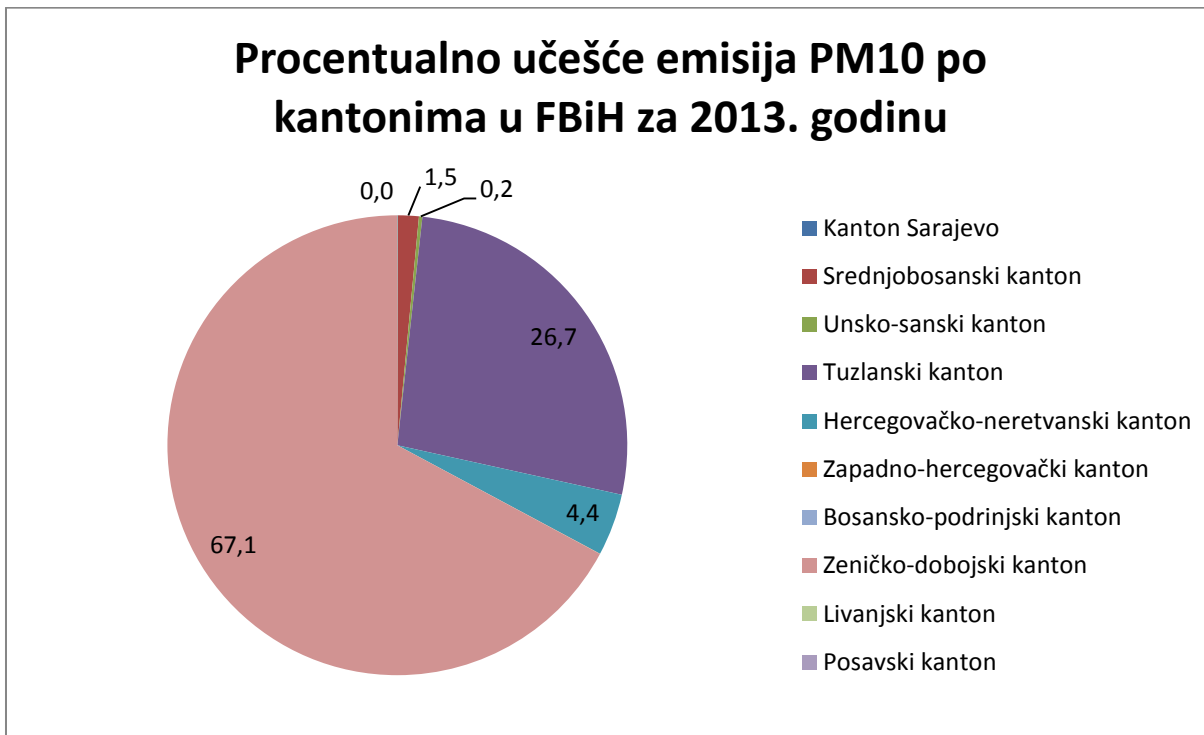
Naziv:	tona/god.:
42 Beton Galić d.o.o., Mostar	0.05
43 Vran - Dukić d.o.o., Tomislavgrad	0.05
44 Interkomerc d.o.o., Mostar	0.05
45 Aridos d.o.o., Mostar	0.05
46 Rudnik mangana d.d., Bužim	0.03
47 Igman d.d., Konjic	0.03
48 Pobjeda Technology d.d., Goražde	0.02
49 Cismos TMD Casting d.o.o., Zenica	0.02
50 Zim d.d., Zenica	0.02
51 Volkswagen Sarajevo d.o.o., Sarajevo	0.02
52 Polo d.o.o., Kalesija	0.01
53 Bosnalijek d.d, Sarajevo	0.01
54 Divel d.o.o., Sanski Most	0.00
55 Hercegovačka pivovara d.o.o., Mostar	0.00
56 Husanović & co d.o.o., Gračanica	0.00
57 Beton Perutina d.o.o., Domanovići	0.00
58 Kalvarija -Cop d.o.o., Vitez	0.00
59 JP za vodoprivrednu djelatnost Spreča d.d., Tuzla	0.00
Ukupno:	4,569.0

Ukupno je 59 izvještaja koji su dostavljeni u Registar za 2013. godinu sadržavalo podatke o emisiji lebdećih čestica (PM10). Oko dvije trećine ukupne emisije odnosi se na emisije Arcelor Mittal d.o.o. Zenica, a preko 90 % ukupne emisije odnosi se na ukupno 7 privrednih subjekata u Federaciji BiH. U skladu s tim je geografska raspodjela emisije lebdećih čestica iz postrojenja i zagađivača koji su dostavili izvještaje.

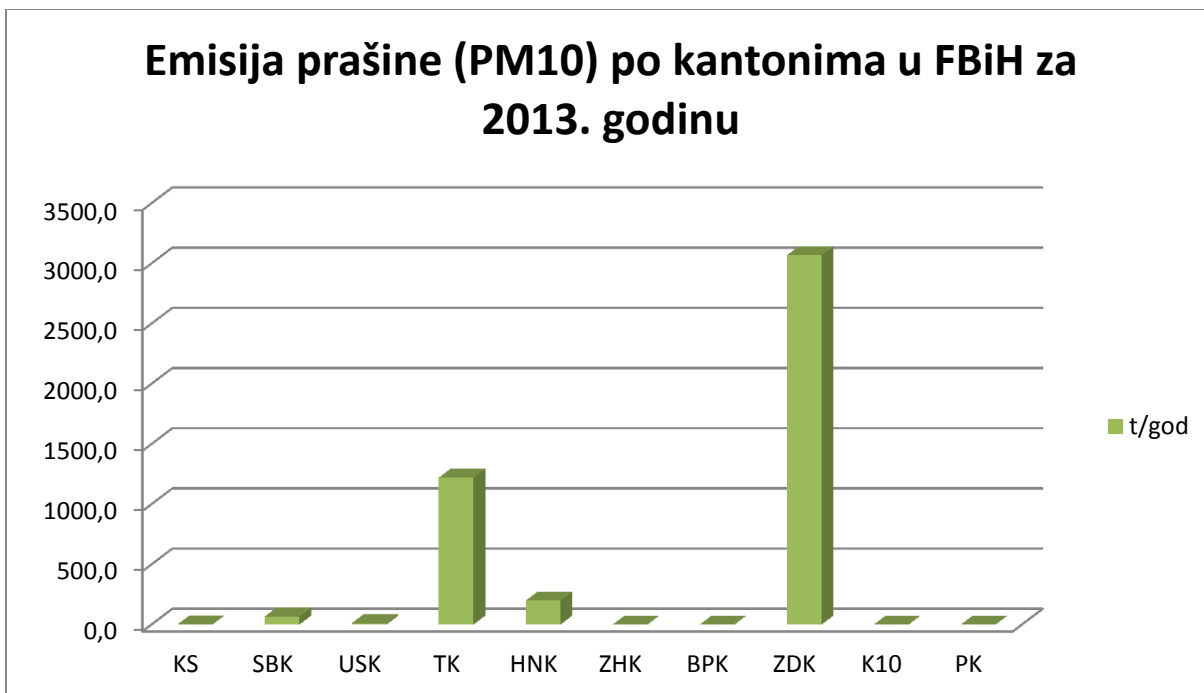
Tabela broj 20.:
Emisija lebdećih čestica (PM10) po kantonima i procentualno učešće kantona u ukupnoj emisiji iz FBiH u 2013. godini prema podacima dostavljenim u Registar:

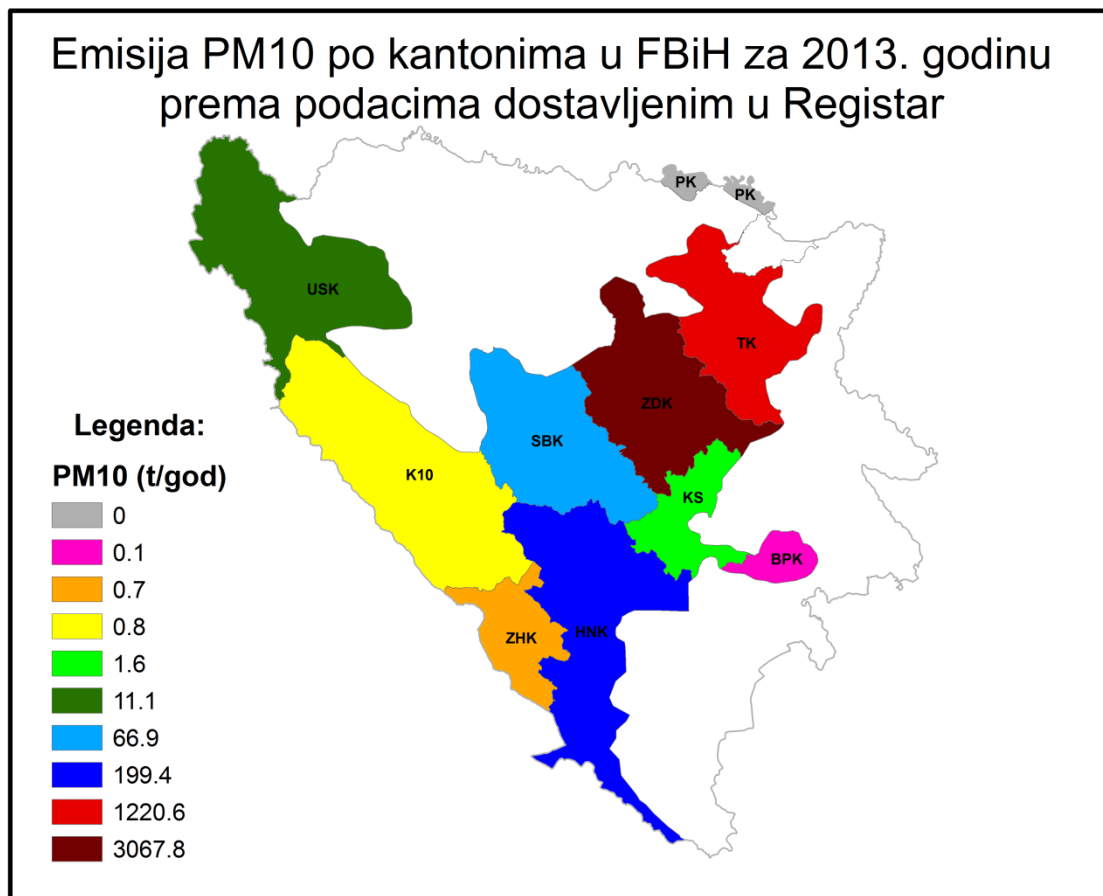
Naziv kantona	emisija (t/god)	učešće (%)
Kanton Sarajevo (KS)	1.6	0
Srednjobosanski kanton (SBK)	66.9	1.5
Unsko-sanski kanton (USK)	11.1	0.2
Tuzlanski kanton (TK)	1,220.6	26.7
Hercegovačko-neretvanski kanton (HNK)	199.4	5.6
Zapadno-hercegovački kanton (ZHK)	0.7	0.0
Bosansko-podrinjski kanton (BPK)	0.1	0.0
Zeničko-dobojski kanton (ZDK)	3,067.8	67.1
Livanjski kanton/ Kanton 10 (K10)	0.8	0.0
Posavski kanton/kanton (PK)	0.0	0.0
Ukupno:	4,569.0	100

Grafikon broj 11. : Procentualno učešće emisija lebdećih čestica (PM10) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar:

Grafikon broj 12.: Emisija lebdećih čestica (PM10) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar:

Karta br. 5.: Emisija lebdećih čestica (PM10) u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini po kantonima prema podacima dostavljenim u Registar

Izveštaj o godišnjim emisijama lebdećih čestica (PM10) u zrak za 2013., prema Fondu za zaštitu okoliša (nastavak tabele broj 21.)

Naziv:	tona/god.:
41 BIRA d.d.	0.95
42 RFK VALJČIĆI d.d.	0.94
43 CIMOS TMD CASTING d.o.o.	0.89
44 Komar d.d.	0.81
45 BAGS-Energotehnika d.d.	0.80
46 INMER d.o.o.	0.78
47 JP ELEKTROPRIVREDA BiH d.d.-Sarajevo, Z.D. R.M.U. KAKANJ d.o.o.	0.73
48 JP Elektroprivreda BiH; Rudnik mrkog uglja Đurđevik d.o.o.	0.72
49 REMONTMONTAŽA d.o.o.	0.72
50 KLAS d.d.	0.71
51 MANN + HUMMEL BA d.d.	0.71
52 ASFALTPLANT d.o.o.	0.70
53 JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Radionice Šiški Brod	0.66
54 SLUŽBA ZA ZAJEDNIČKE POSLOVE BiH	0.65
55 Zott SEE d.o.o.	0.60
56 Poljorad d.o.o.	0.56
57 JZU Centar za fizikalnu medicinu i banjsko liječenje "ILIDŽA"	0.54
58 Prevent Safety d.o.o.	0.50
59 BAŠANOVIĆ d.o.o. Lukavac	0.50
60 DIVEL d.o.o.	0.48
61 PEŠTALIĆ d.o.o.	0.46
62 JU O.Š. Husein ef. Đozo	0.45
63 ALFE-MI d.o.o.	0.41
64 LIVNOPUTOVI d.o.o. - asfaltna baza Bučići, Novi Travnik	0.38
65 ENKER d.d.	0.35
66 FE-AL d.o.o.	0.33
67 JZU Kantonalna bolnica Goražde	0.33
68 Grupex d.d.	0.32
69 UNIS-ENERGETIKA d.o.o.	0.31
70 TMN 2007 d.o.o.	0.29
71 Lijanović d.o.o.	0.27
72 KRUPA-KABINE d.o.o.	0.20
73 UNISGAL d.d.	0.20
74 JP RPC Tuzla Inkubator"Lipnica" d.o.o.	0.18
75 INTEREX Goražde	0.15
76 Pivara Tuzla d.d.	0.15
77 RAMEX d.o.o.	0.14
78 Surtec - Eurosajaj d.o.o	0.14
79 BARIT d.o.o.	0.13
80 Alma-Ras d.o.o.	0.11

Izveštaj o godišnjim emisijama lebdećih čestica (PM10) u zrak za 2013., prema Fondu za zaštitu okoliša (nastavak tabele broj 21.)

Naziv:	tona/god.:
81 MLIN USTIKOLINA d.d.	0.10
82 HUREMAGIĆ d.o.o.	0.09
83 PRESAL EXTRUSION d.o.o.	0.09
84 PREVENT GORAŽDE d.o.o.	0.09
85 Direkcija robnih rezervi Bosansko-podrinjskog kantona	0.07
86 FIS d.o.o. VITEZ P.J. GRAČANICA	0.07
87 GAT d.o.o.	0.07
88 KALVARIJA COP d.o.o.	0.07
89 POBJEDA-RUDET d.d.	0.07
90 BEKTO- PRECISA d.o.o.	0.06
91 FORTUNA d.d.	0.06
92 INTERKOMERC d.o.o.	0.06
93 JU O.Š. Mehmedalija Mak Dizdar, Vitkovići	0.06
94 JZU Dom zdravlja Bosanski Petrovac	0.06
95 PERUTNINA PTUJ- BH d.o.o.	0.06
96 GRAEWE TADIV d.o.o.	0.05
97 HUT "ADUNA" Bihac	0.05
98 JP ELEKTROPRIVREDA BiH d.d.-Rudnik uglja"GRAČANICA" d.o.o.	0.05
99 LEJLA COMMERC d.o.o.	0.05
100 ONIPROM d.o.o.	0.05
101 Zdravstvena ustanova "Dom zdravlja Ključ"	0.05
102 JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Drumski prevoz Mramor	0.04
103 JU Zavod za javno zdravstvo BPK	0.04
104 Opal comerce d.o.o. Hotel Opal Exclusive	0.04
105 Općinski sud Goražde	0.04
106 SARAJEVSKA PIVARA d.d.	0.04
107 BF- KOMERC d.o.o.	0.03
108 BH Telecom d.d. - Direkcija Goražde	0.03
109 C.I.B.O.S. d.o.o.	0.03
110 HORIZONT d.o.o. Vitez	0.03
111 JP Elektroprivreda BiH; Podružnica Hidroelektrane na Neretvi	0.03
112 Raiffeisen bank d.d. BiH - podružnica Goražde	0.03
113 TERA KOP d.o.o.	0.03
114 ZU Dom zdravlja Bosanska Krupa	0.03
115 ZU Dom zdravlja Cazin	0.03
116 ZU Kantonalna bolnica Dr. Irfan Ljubijankić Bihac	0.03
117 BOR d.o.o. - Proizvodnja građevinske stolarije	0.02
118 DKS LOVERSAN d.o.o.	0.02
119 FIS d.o.o. VITEZ P.J. CAZIN	0.02
120 HOLDINA d.o.o. - Benzinska stanica Stup - Sarajevo	0.02

Prema podacima dostavljenim u Registar postrojenja i zagađivača ukupna emisija lebdećih čestica (PM10) u Federaciji Bosne i Hercegovine je u 2013. godini iznosila 4,569.0 tona.

Navodimo da **Global Ispat koksna industrija d.o.o. Lukavac** nije dostavila svoj izvještaj o emisijama zagađujućih materija ni u Registar niti u Fond, a obzirom na prirodu tehnoloških procesa smatramo da je ova kompanija jedna od najznačajnijih emitera lebdećih čestica.

Ukupna emisija lebdećih čestica prema izvještajima dostavljenim Fondu u 2013. godini u Federaciji BiH iznosila je **4,783.56 tona**.

EMISIJA NEMETANSKIH ISPARLJIVIH ORGANSKIH SPOJEVA (NMVOC):

Ukupno 32 izvještaja koja sadrže podatke o emisiji NMVOC-a su dostavljeni u Registar za 2013. godinu. Podaci o količini emisija variraju od nekoliko stotina tona po subjektu do nekoliko kilograma u toku jedne 2013. godine.

Tabela broj 22.:
Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji nemetanskih isparljivih organskih spojeva u Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:

Naziv:	tona/god.:
1 Arcelor Mittal d.o.o., Zenica	313.59
2 JP Autoceste FBiH, Mostar	31.34
3 Volkswagen Sarajevo d.o.o., Sarajevo	13.90
4 Natron-Hayat d.o.o., Maglaj	2.85
5 Herceg Srebrenik d.o.o., Srebrenik	2.50
6 Bosnalijek d.d, Sarajevo	2.13
7 Aluminij d.d., Mostar	1.80
8 Inka d.o.o., Ljubuški	0.91
9 Gramat d.o.o., Gračanica	0.44
10 Verdić Commerc d.o.o., Posušje	0.40
11 RP Kamenolom Drijenča d.o.o., Gračanica	0.40
12 TBG BH d.o.o., Kakanj	0.30
13 KJKP Sarajevogas d.o.o., Sarajevo	0.23
14 HP Investing d.o.o., Mostar	0.20
15 Đuzelić d.o.o., Cazin	0.18
16 BBM d.o.o., Vareš	0.15
17 Suton d.o.o., Široki Brijeg	0.14
18 Euroandi d.o.o., Velika Kladuša	0.14
19 ŠPD Unsko sanske šume d.o.o., Bosanska Krupa	0.13
20 GS Građenje d.o.o., Prozor	0.13
21 Beton Galić d.o.o., Mostar	0.13
22 Vran - Dukić d.o.o., Tomislavgrad	0.12
23 Aridos d.o.o., Mostar	0.11
24 Lasta d.d., Čapljina	0.09
25 Holdina d.o.o., Sarajevo	0.09
26 Igman d.d., Konjic	0.07
27 Interkomerc d.o.o., Mostar	0.04
28 FE-AL d.o.o., Mostar	0.02
29 Graewe Tativ d.o.o., Konjic	0.02
30 Presal extrusion d.o.o., Široki Brijeg	0.01
31 JP za vodoprivrednu djelatnost Spreča d.d., Tuzla	0.00
32 Beton Perutina d.o.o., Domanovići	0.00
Ukupno:	372.55

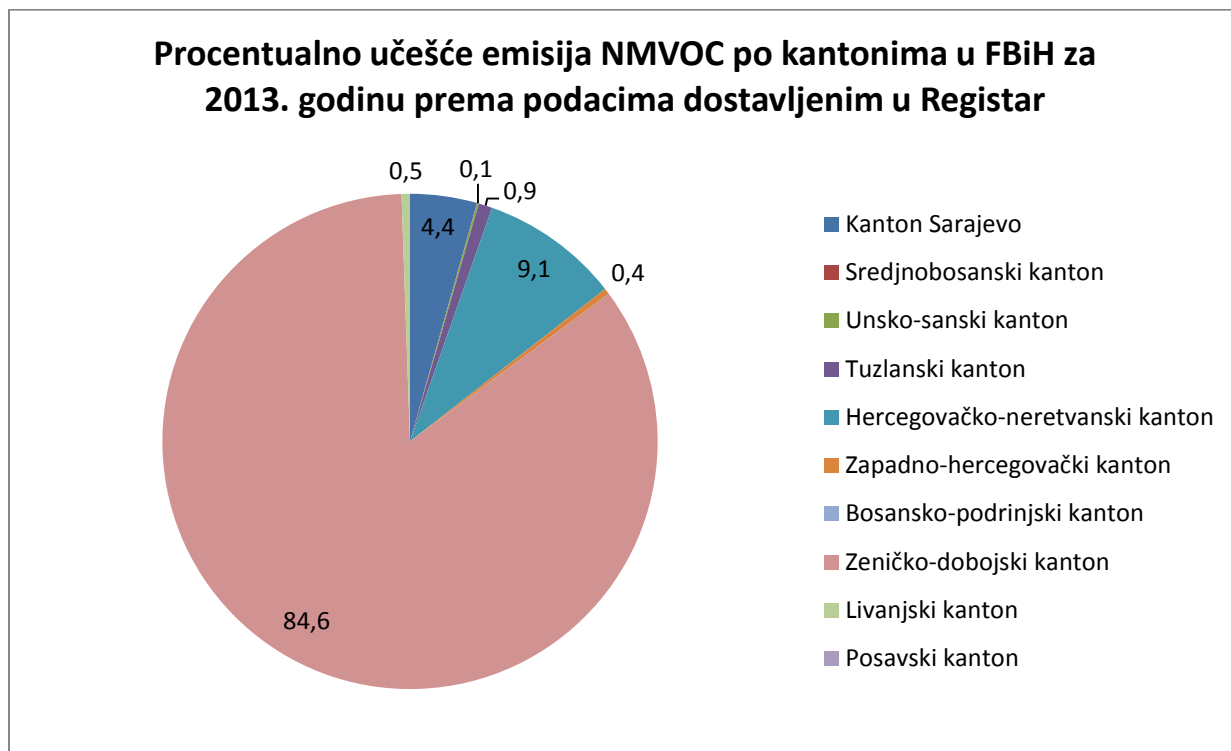
Više od 90% od ukupne emisije ovih materija otpada na svega tri kompanije (Arcelor Mittal, JP Autoceste FBiH i Volkswagen) . U skladu s tim je geografska preraspodjela emisije ovih polutanata. Treba napomenuti da u geografskom („kantonalnom“) rasporedu i prikazu emisija nije uzimano u obzir da JP Autoceste FBiH aktivnosti vrše na području više kantona, te su podaci o ovoj kompaniji u kartama predstavljane prema sjedištu kompanije (Mostar, Hercegovačko-neretvanski kanton).

Tabela broj 23.:
Emisija nemetanskih isparljivih organskih spojeva (NMVOC) po kantonima i procentualno učešće kantona u ukupnoj emisiji iz FBiH u 2013. godini prema podacima dostavljenim u Registar:

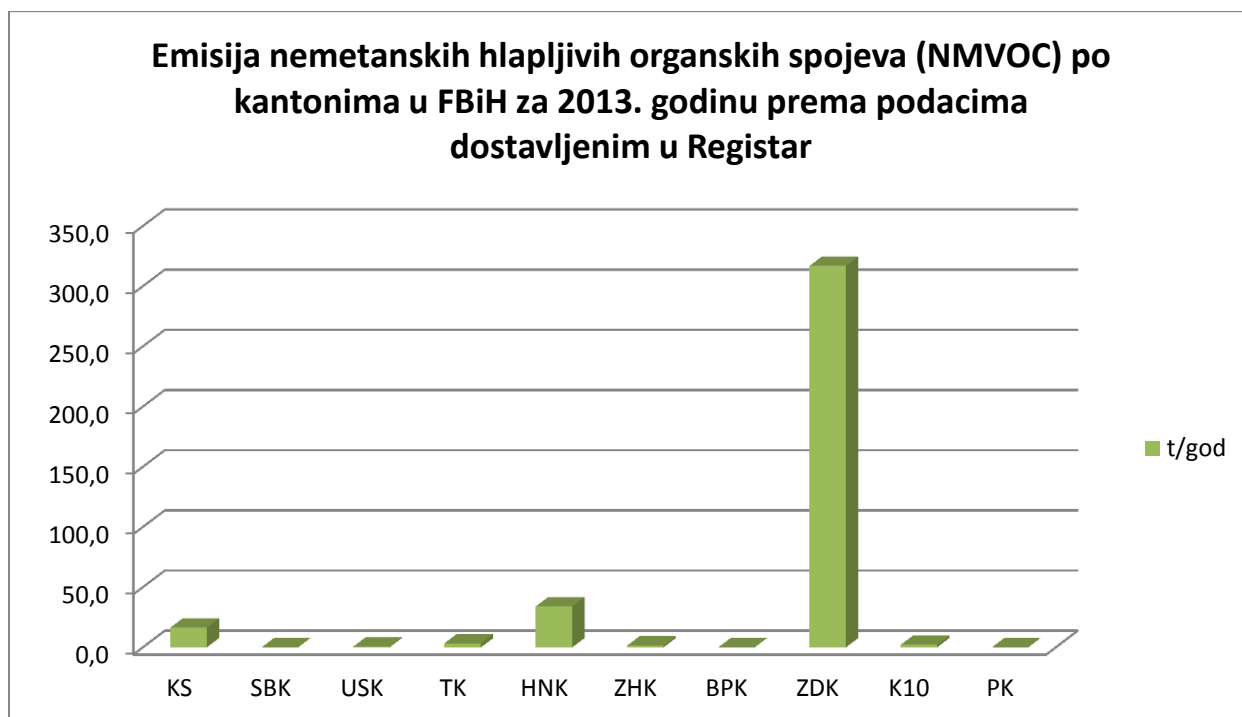
Naziv kantona	emisija (t/god)	učešće (%)
Kanton Sarajevo (KS)	16.3	4.4
Srednjobosanski kanton (SBK)	0.0	0.0
Unsko-sanski kanton (USK)	0.5	0.1
Tuzlanski kanton (TK)	3.3	0.9
Hercegovačko-neretvanski kanton (HNK)	33.9	9.1
Zapadno-hercegovački kanton (ZHK)	1.5	0.4
Bosansko-podrinjski kanton (BPK)	0.0	0.0
Zeničko-dobojski kanton (ZDK)	316.9	84.6
Livanjski kanton/ Kanton 10 (K10)	2.0	0.5
Posavski kanton/kanton (PK)	0.0	0.0
Ukupno:	372.55	100

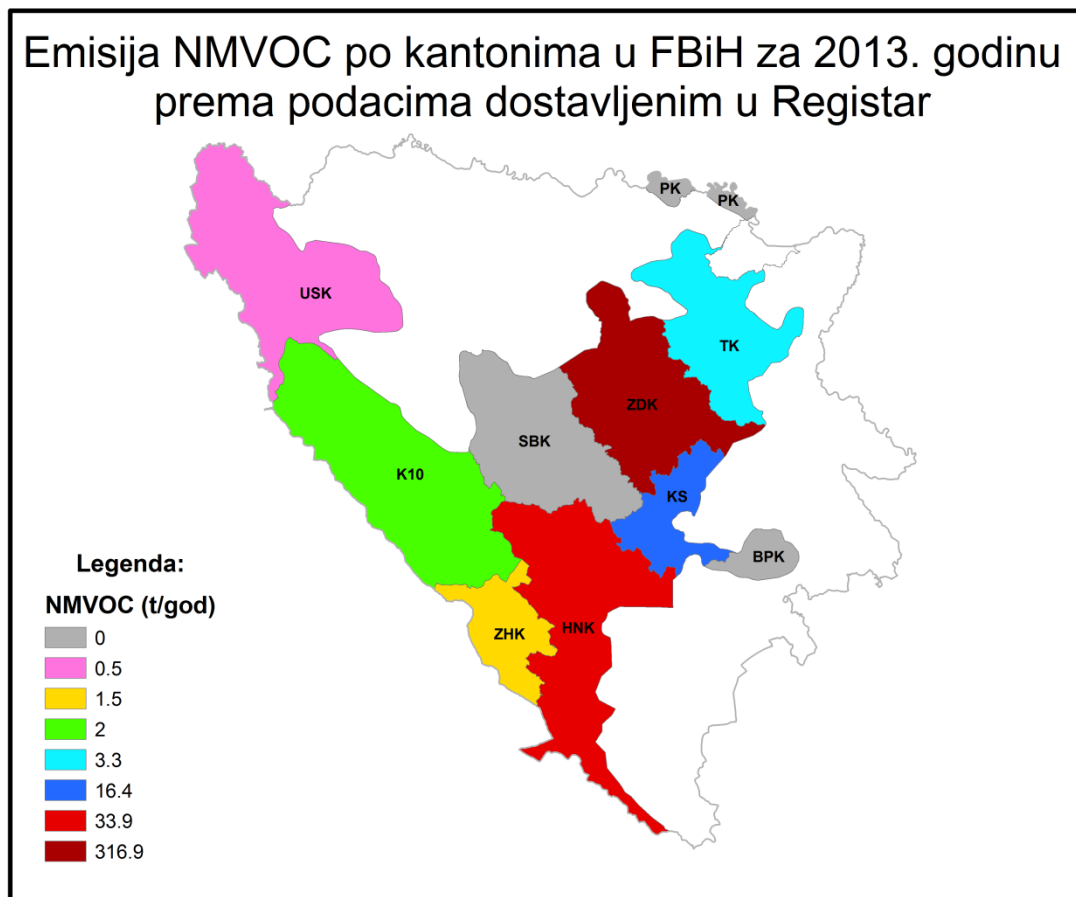
Prema podacima dostavljenim u Registar postrojenja i zagađivača ukupna emisija nemetanskih isparljivih organskih spojeva (NMVOC) u Federaciji Bosne i Hercegovine je u 2013. godini iznosila 372.55 tona.

Grafikon broj 13.: Procentualno učešće emisija NMVOC po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar:

Grafikon broj 14.: Emisija NMVOC po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar :

Karta br. 6.: Emisija NMVOC u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini
po kantonima prema podacima dostavljenim u Registar

EMISIJA BENZENA I BENZENOLA (C₆H₆):

O emisijama benzena i benzenola podatke su u svojim izvještajima za Registar u 2013. godini dostavile ukupno tri kompanije. Očekivano, najveće vrijednosti emisija su prikazane u izvještaju koji je dostavio Arcelor Mittal. U skladu s tim i najveća emisija ovih materija pripada Zeničko-dobojskom kantonu.

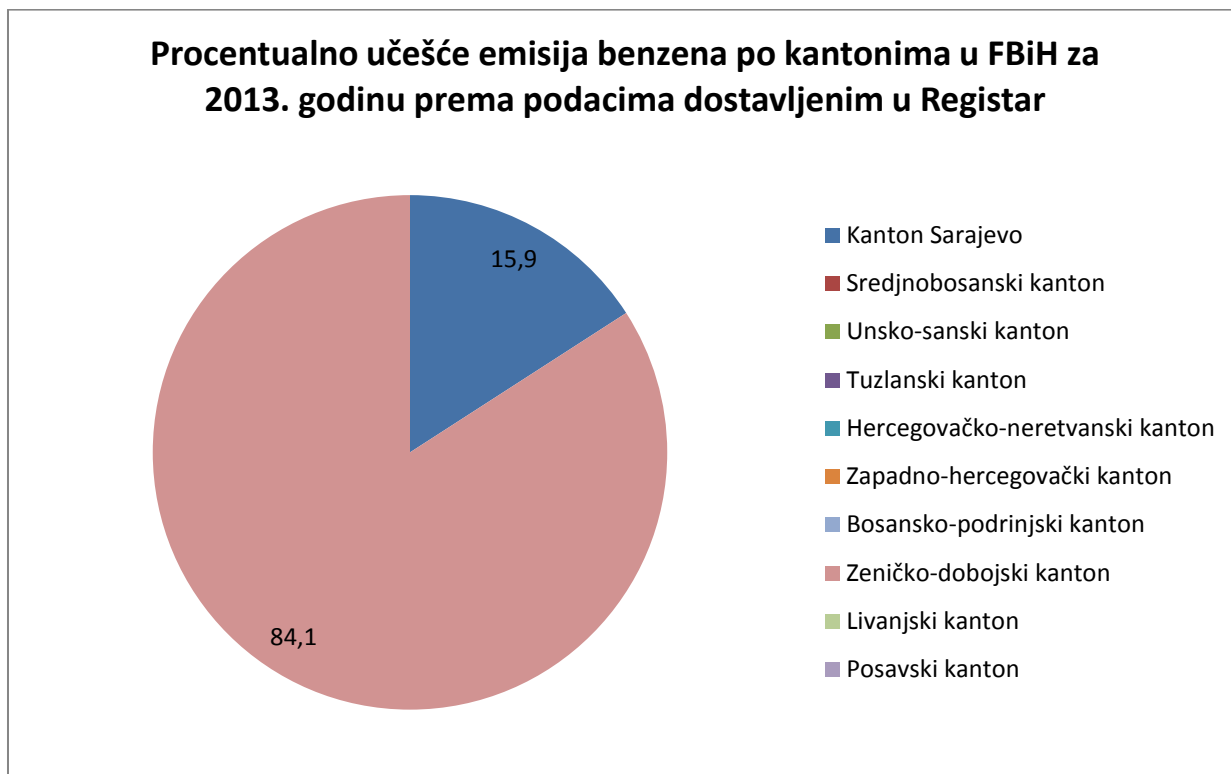
Tabela broj 24.:
Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji benzena i benzenola u Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:

Naziv:	kg/god.:
1 Arcelor Mittal d.o.o., Zenica	13557.0
2 Unioninvestplastika d.d., Sarajevo	2308.7
3 Bosnalijek d.d, Sarajevo	251.8
Ukupno:	16117.5

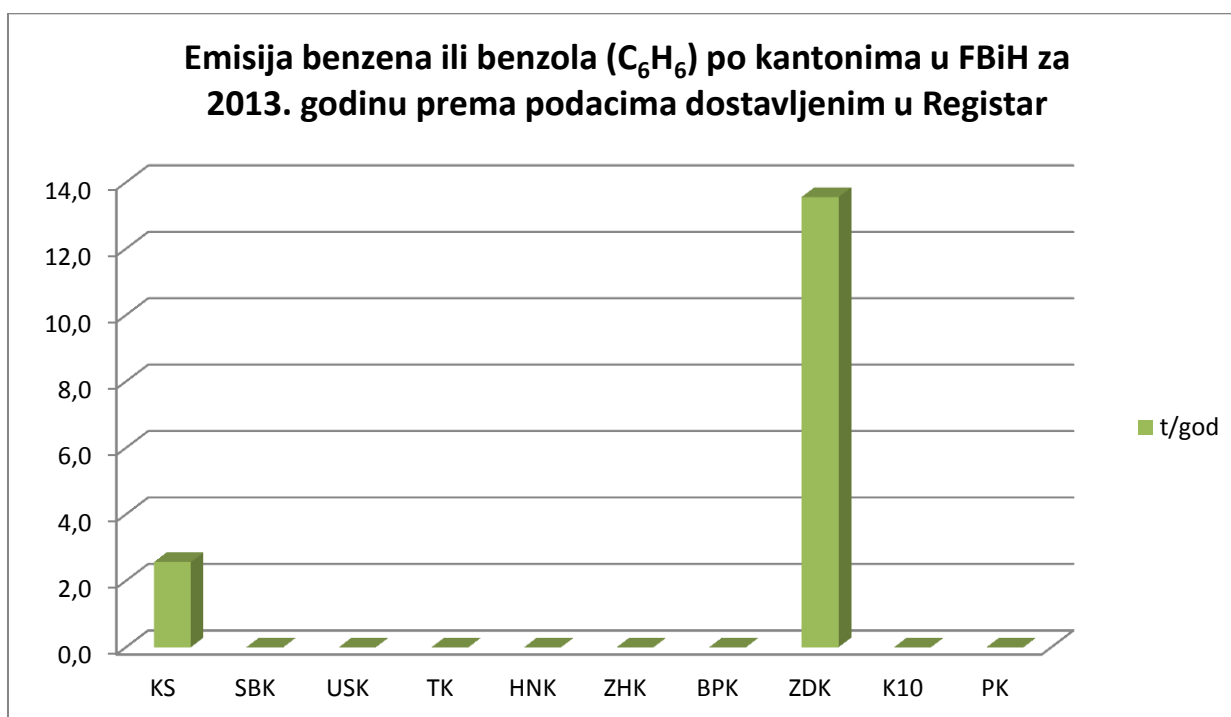
Tabela broj 25.:
Emisija benzena i benzenola (C₆H₆) po kantonima i procentualno učešće kantona u ukupnoj emisiji iz FBiH u 2013. godini prema podacima dostavljenim u Registar:

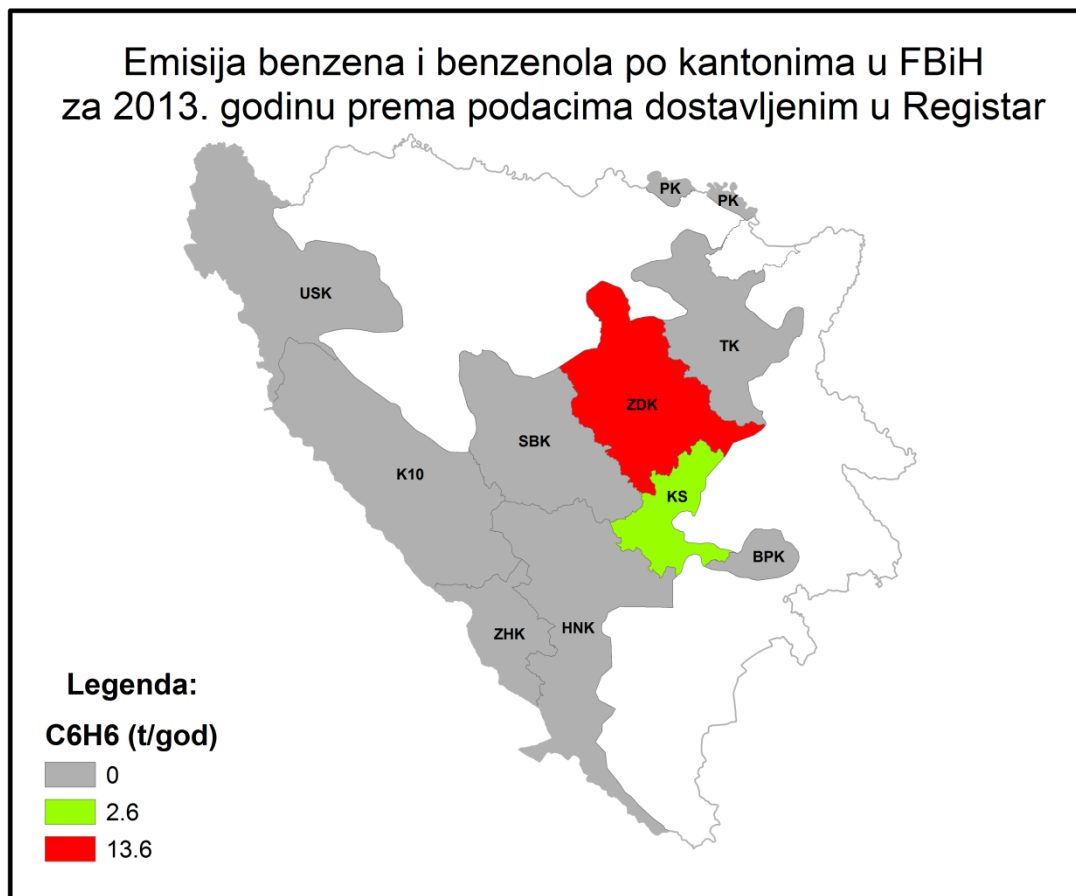
Naziv kantona	emisija (t/god)	učešće (%)
Kanton Sarajevo (KS)	2.6	15.9
Srednjobosanski kanton (SBK)	0.0	0.0
Unsko-sanski kanton (USK)	0.0	0.0
Tuzlanski kanton (TK)	0.0	0.0
Hercegovačko-neretvanski kanton (HNK)	0.0	0.0
Zapadno-hercegovački kanton (ZHK)	0.0	0.0
Bosansko-podrinjski kanton (BPK)	0.0	0.0
Zeničko-dobojski kanton (ZDK)	13.6	84.1
Livanjski kanton/ Kanton 10 (K10)	0.0	0.0
Posavski kanton/kanton (PK)	0.0	0.0
Ukupno:	16.1	100

Grafikon broj 15.: Procentualno učešće emisija benzena i benzenola (C₆H₆) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar:

Grafikon broj 16.: Emisija benzena i benzenola (C₆H₆) po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar:

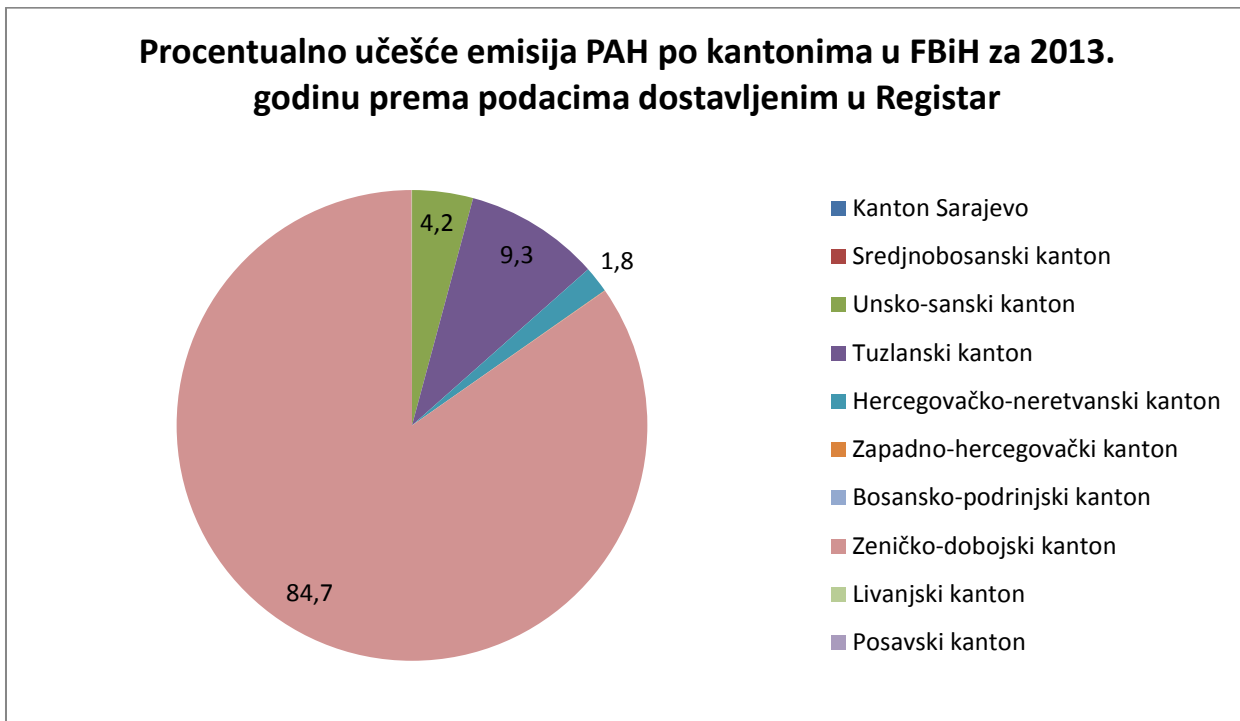

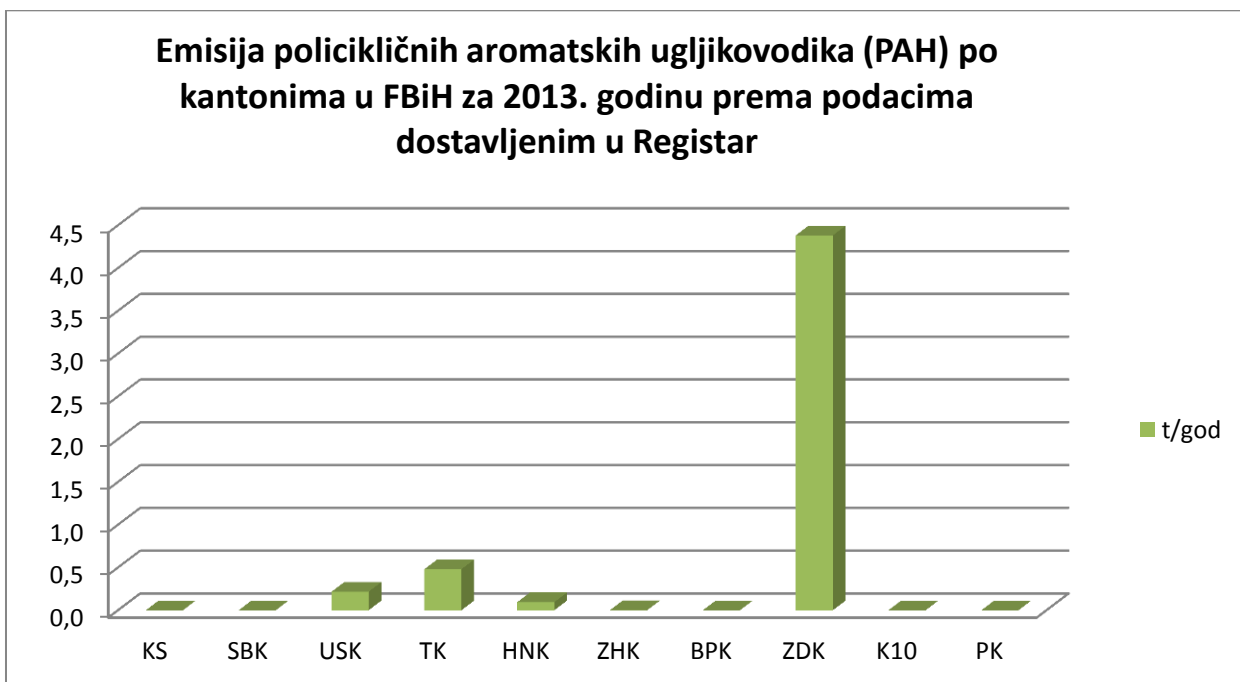
Karta br. 7.: Emisija benzena i benzenola u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini po kantonima prema podacima dostavljenim u Registar

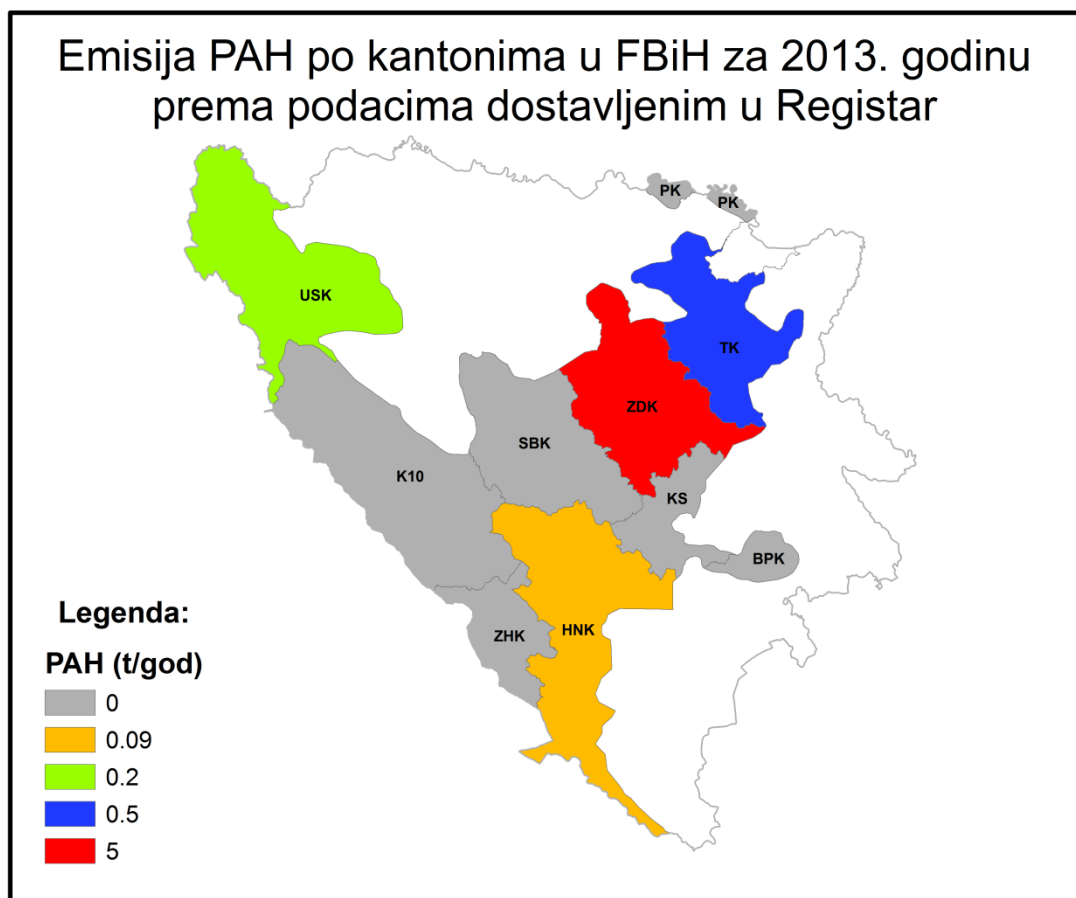
Prema podacima dostavljenim u Registar postrojenja i zagađivača ukupna emisija benzena i benzenola u Federaciji Bosne i Hercegovine je u 2013. godini iznosila 16.2 tona.

Grafikon broj 17. : Procentualno učešće emisija PAH-a po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar :

Grafikon broj 18.: Emisija emisija PAH-a po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar:

Karta br. 8.: Emisija PAH-a u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini po kantonima prema podacima dostavljenim u Registar

EMISIJA METANA (CH₄):

Ukupno šest kompanija je dostavilo podatke o emisiji metana u svojim izvještajima u Registar. Najveći udio u ukupnoj emisiji koja je dostavljena u Registar otpada na emisiju iz regionalne deponije u Zenici. Obzirom da je ova deponija jedina koja dostavlja podatke o emisiji metana u zrak možemo pretpostaviti da je realna emisija metana iz sektora otpada znatno veća od prikazane.

Tabela broj 28.:

Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji benzena i benzenola u Registar, sa vrijednostima emisije (u tonama) u 2013. godini:

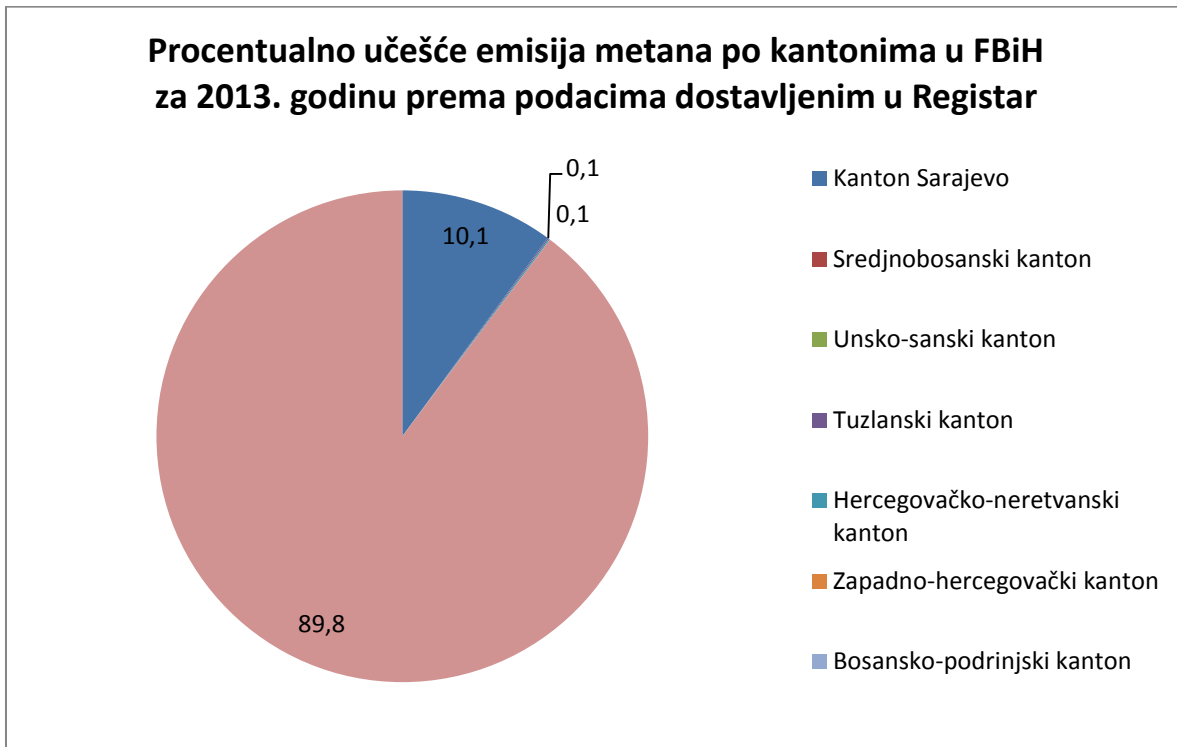
Naziv	t/god.:
1 Regionalna deponija Mošćanica Zenica	1120.0
2 KJKP Sarajevogas d.o.o., Sarajevo	125.6
3 JP Autoceste FBiH, Mostar	1.2
4 Fabrika cementa d.d., Lukavac	1.0
5 Bosnalijek d.d., Sarajevo	0.1
6 Tvornica cementa Kakanj d.d., Kakanj	0.0
Ukupno:	1247.9

Tabela broj 29:

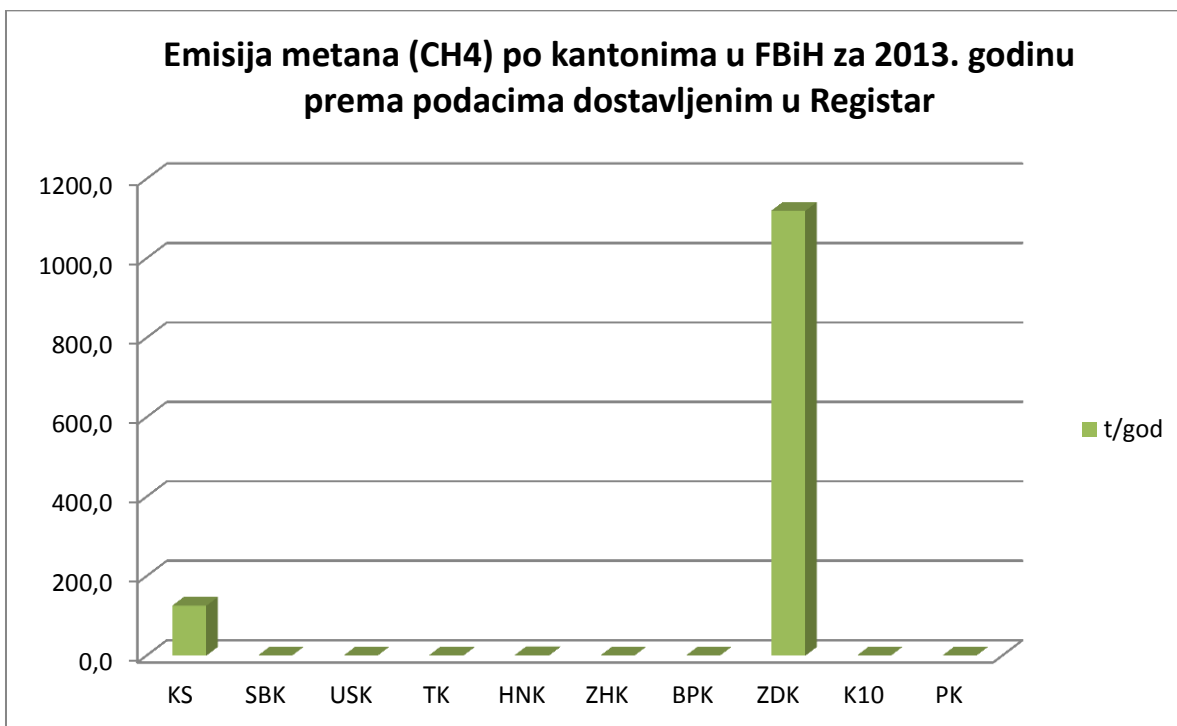
Emisija metana (CH₄) po kantonima i procentualno učešće kantona u ukupnoj emisiji iz FBiH u 2013. godini prema podacima dostavljenim u Registar:

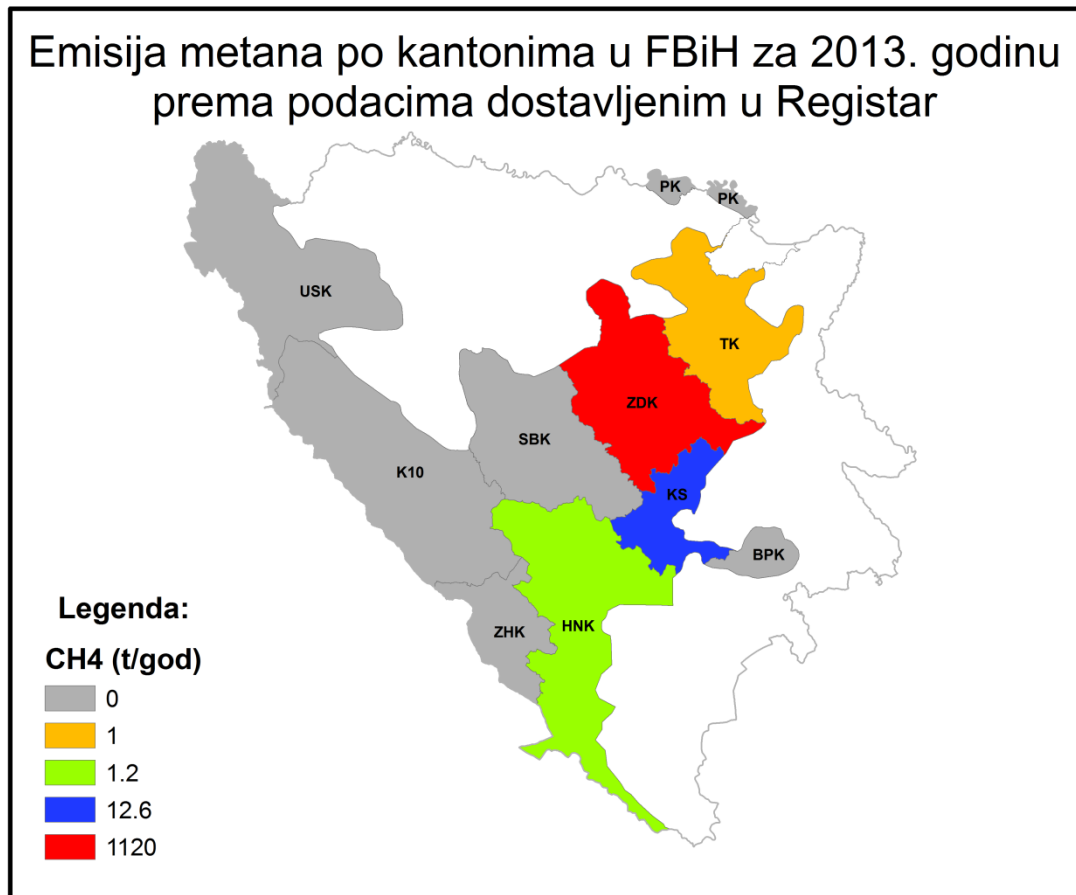
Naziv kantona	emisija (t/god)	učešće (%)
Kanton Sarajevo (KS)	125.7	10.1
Srednjobosanski kanton (SBK)	0.0	0.0
Unsko-sanski kanton (USK)	0.0	0.0
Tuzlanski kanton (TK)	1.0	0.1
Hercegovačko-neretvanski kanton (HNK)	1.2	0.1
Zapadno-hercegovački kanton (ZHK)	0.0	0.0
Bosansko-podrinjski kanton (BPK)	0.0	0.0
Zeničko-dobojski kanton (ZDK)	1120.0	89.8
Livanjski kanton/ Kanton 10 (K10)	0.0	0.0
Posavski kanton/kanton (PK)	0.0	0.0
Ukupno:	1247.9	100

Grafikon broj 19. : Procentualno učešće emisija metana po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar:

Grafikon broj 20.: Emisija metana po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima dostavljenim u Registar :

Karta br. 8.: Emisija PAH-a u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini po kantonima prema podacima dostavljenim u Registar

EMISIJE DRUGIH ZAGAĐUJUĆIH MATERIJA

Pojedine kompanije su dostavile i podatke o emisijama metala i drugih neorganskih spojeva u zrak koje zbog svoje količine i srodnosti prikazujemo u zajedničkim tabelama. Arcelor Mittal je dostavio podatke o najvećem broju navedenih materija. Arcelor Mittal je kompanija koja je u Registar dostavila podatke o najvećem broju zagađujućih materija uopšte.

Tabela broj 30.

Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji cinka (Zn), nikal i jedinjenja nikla (Ni), hroma i jedinjenja hroma (Cr), kadmija (Cd), mangana (Mn) i olova (Pb) u Registar, sa vrijednostima emisije (u kilogramima) u 2013. godini:

Naziv:	Zn	Ni	Cu	Cr	Cd	Mn	Pb
Surtec-Eurosaj d.o.o., Konjic	40	10.0	10	10			
UnisGal d.d., Konjic	228						
Arcelor Mittal d.o.o., Zenica	534	39.0	231		132.0	701.3	1213.9
Sisecam Soda d.o.o., Lukavac		0.7			0.6		1.0
Ukupno:	802	49.7	241	10	132.6	701.3	1214.9

Tabela broj 31.:

Spisak kompanija koje su dostavile podatke o emisiji arsena (As), hlora i neorganskih jedinjenja izraženih kao hlorovodična kiselina (Cl/HCl) i fluorovodonika (Hf) u Registar, sa vrijednostima emisije (u kilogramima) u 2013. godini:

Naziv:	As	Cl/HCl	HF
Surtec-Eurosaj d.o.o., Konjic		997	
UnisGal d.d., Konjic		1339	
Arcelor Mittal d.o.o., Zenica	34.5	44839	3887.8
Sisecam Soda d.o.o., Lukavac	0.7		
Ukupno:	35.2	46178	3887.8

EMISIJA IZ SAOBRAĆAJA

PRORAČUN EMISIJE ZAGAĐUJUĆIH MATERIJA IZ CESTOVNOG SAOBRAĆAJA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE U 2013. GODINI

Za razliku od Izvještaja koji je rađen u prethodnoj godini, u ovom je izvršen proračun emisije pojedinih zagađujućih materija iz mobilnih odnosno linijskih izvora emisije tj. emisije iz cestovnog saobraćaja.

Na osnovu službenih podataka objavljenih od strane Agencije za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (**IDDEEA**) i korištenjem COPERT IV računalnog programa izvršen je proračun emisije iz ovih izvora. Program COPERT IV je preporučeni alat od strane Evropske okolišne agencije (EEA) i najveći broj zemalja Evropske Unije se u ovu svrhu koristi njime. Podaci o utrošku goriva su dobijeni na osnovu izvještaja o uvozu naftnih derivata Federalnog ministarstva trgovine s tim da je izvršena korekcija na osnovu broja vozila i pretpostavljenog broja pređenih kilometara u skladu sa softverskim rješenjem.

Broj registrovanih vozila u 2013. godini Bosni i Hercegovini je iznosio 895.425, od čega u Federaciji Bosne i Hercegovine 550.930 vozila odnosno 61,53%.

Tabela broj 32.:
Broj registrovanih vozila u 2013. godini prema kategorijama

	Putnička/osobna motorna vozila	Mopedi i motorcikli	Autobusi	Teretna vozila	Ostalo	Ukupno registrovanih vozila u 2013. godini
Federacija BiH	482,344	6,844	2,512	45,149	14,081	550,930
Republika Srpska	271,729	3,782	1,450	27,585	13,208	317,754
Distrikt Brčko	22,342	761	77	2,143	1,418	26,741
Ukupno u BiH	776,415	11,387	4,039	74,877	28,707	895,425

Za potrebe proračuna izvršena je selekcija vozila prema kategorijama tipa vozila, zapremine motora, težine vozila i vrste goriva odnosno standarda goriva (eko karakteristike) koji se odnose na pojedino vozilo. U narednim tabelama dati su statistički podaci o broju pojedinih vozila u odnosu na pomenute kategorije.

Tabela broj 33.:
Broj putničkih vozila (M1) u 2013. godini prema vrsti goriva i zapremini motora

Putnička motorna vozila M1						
Vrsta goriva	Benzin			Dizel		
Zapremina motora (cm ³)	do 1400	1400-2000	> 2000	do 1400	1400-2000	> 2000
Konvencionalno	25151	26785	1307	489	83434	8228
Euro 1	6543	7969	650	442	19113	3352
Euro 2	16484	10971	1038	118	23950	4469
Euro 3	23685	12202	2177	2627	89903	14174
Euro 4	13661	5451	1510	2831	37224	6689
Euro 5	7711	3526	295	656	13617	2372
Euro 6	60	46	2	0	170	112
Ukupno:	93295	66950	6979	7163	267411	39396

Tabela broj 34.:
Broj teretnih vozila (N1,N2,N3) u 2013. godini prema vrsti goriva i nosivosti vozila

Teretna vozila (N1, N2 i N3)						
Vrsta goriva	Benzin			Dizel		
Nosivost vozila (t)	do 3,5 (N1)	3,5 - 12 (N2)	do 3,5 (N1)	3,5 - 12 (N2)	> 12 (N3)	
Konvencionalno	123	15	4184	3296	2696	
Euro 1	79	0	2002	681	885	
Euro 2	353	0	4050	828	1445	
Euro 3	445	0	6977	1342	2555	
Euro 4	568	0	5297	734	803	
Euro 5	570	0	2456	475	2100	
Euro 6	13	0	26	4	37	
Ukupno:	2151	15	24992	7360	10521	

Tabela broj 35.:
Broj mopeda i motocikala (L1,L2,L3) u 2013. godini prema vrsti goriva i zapremini motora

Mopedi i motocikli (L1, L2, L3)				
Vrsta goriva	Benzin			
Zapremina motora (cm ³)	do 50 (L1+L2)	50 - 250 (L3)	250 -750 (L3)	>750 (L3)
Ukupno:	1956	2121	1676	988

Tabela broj 36.:
Broj autobusa (M2,M3) u 2013. godini prema vrsti goriva i nosivosti vozila

Autobusi (M2 i M3)		
Vrsta goriva	Dizel	
Nosivost vozila (t)	do 5 (M2)	>5 (M3)
Konvencionalno	91	732
Euro 1	26	238
Euro 2	79	375
Euro 3	201	460
Euro 4	40	175
Euro 5	24	0
Euro 6	0	0
Ukupno:	461	2005

U proračun su uneseni podaci o putničkim motornim vozilima, teretnim vozilima, autobusima, mopedima i motociklima. Korišteni softver COPERT IV ne podrazumijeva unos radnih mašina i traktora u proračun te isti nisu korišteni u ovu svrhu.

Pojedini podaci o vozilima su se morali prilagođavati za potrebe unosa u COPERT IV zbog različite kategorizacije u dostupnom registru i kategorizacije u softverskom modelu. U dostupnom registru se teški kamioni koji koriste dizelsko gorivo kategorišu prema nosivosti do 3,5 tona, od 3,5 do 12 tona i preko 12 tona. COPERT IV zahtijeva u unosu podataka kategorizaciju po nosivosti ovih vozila na slijedeći način: do 3,5 tona, od 3,5 do 7 tona, 7 do 12 tona i od 14 do 20 tona. Prilikom unosa kategorija vozila iz dostupnog registra od 3,5 do 12 tona se dijelila u kategorije softverskog modela koje se odnose na teretna vozila od 3,5 do 7 tona i od 7 do 12 tona, a kategorija vozila nosivosti preko 12 tona iz dostupnog registra se unosila u kategoriju za teretna vozila nosivosti od 14 do 20 tona.

Tabela broj 37.:
Ukupna količina emitovanih materija u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini iz motornih vozila (u tonama)

EMITOVANA MATERIJIA		EMISIJA (u t)
NEISPARLJIVE MATERIJIE:		
Ugljični monoksid	(CO)	10960.23
Metan	(CH ₄)	199.90
Azotni oksidi	(NO _x)	12661.04
Azotni monoksid	(NO)	10710.86
Azotni dioksid	(NO ₂)	1950.18
Azotni suboksid	(N ₂ O)	63.17
Amonijak	(NH ₃)	69.47
Ukupne lebdeće čestice (PM)		837.82
Organski ugljik	(OM)	274.46
Elementarni ugljik	(EC)	509.36
Sumpor dioksid	(SO ₂)	18.17
Ugljični dioksid	(CO ₂)	2231627.31
ISPARLJIVE MATERIJIE:		
Isparljiva organska jedinjenja (VOC)		2063.05
Nemetanska isparljiva organska jedinjenja (NMVOC)		1863.15
TEŠKI METALI:		
Olovo	(Pb)	34.77
Kadmij	(Cd)	6.40
Bakar	(Cu)	17.24
Hrom	(Cr)	19.79
Nikl	(Ni)	6.69
Selen	(Se)	0.08
Zink	(Zn)	1278.75

Količine emitovanih materija iz različitih kategorija vozila se međusobno znatno razlikuju. U narednim priložima su prikazane količine pojedinih emitovanih materija u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini prema pojedinim kategorijama vozila.

Tabela broj 38.:
Količina emitovanih materija u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini iz putničkih vozila i njihova potrošnja goriva (u tonama)

Putnička motorna vozila (M1)							
Vrsta goriva Zapremina motora (cm ³)	Benzin			Dizel			Ukupno M1
	do 1400	1400- 2000	> 2000	do 1400	1400- 2000	> 2000	
NEISPARLJIVE MATERIJE:							
Ugljični monoksid (CO)	2940.21	2462.87	565.64	10.68	1763.46	246.06	7988.92
Metan (CH ₄)	38.81	53.35	2.99	0.07	39.62	5.14	139.98
Azotni oksidi (NO _x)	356.51	456.91	46.37	62.99	3149.22	576.85	4648.85
Azotni monoksid NO	342.59	438.88	44.55	32.1	2408.48	439.09	3705.69
Azotni dioksid (NO ₂)	13.92	18.03	1.82	30.89	740.74	137.76	943.16
Azotni suboksid (N ₂ O)	4.62	6.15	0.41	0.85	24.29	4.53	40.85
Amonijak (NH ₃)	26.85	29.36	2.48	0.10	4.81	0.79	64.39
Ukupne lebdeće čestice (PM)	1.43	1.75	0.12	2.18	474.73	61.89	542.1
Organski ugljik (OM)	0.87	1.11	0.08	0.26	155.54	18.71	176.57
Elementarni ugljik (EC)	0.34	0.45	0.02	1.86	293.78	40.19	336.64
Sumpor dioksid (SO ₂)	3.39	4.35	0.41	0.05	4.38	0.89	13.47
Ugljični dioksid (CO ₂)	128567.68	164868.6	20072.26	10769.56	863602.6	174669.1	1362550
ISPARLJIVE MATERIJE:							
Isparljiva organska jedinjenja (VOC)	416.55	346.81	54.45	1.48	367.27	63.49	1250.05
Nemetanska isparljiva organska jedinjenja (NMVOC)	377.74	293.46	51.46	1.41	327.65	58.34	1110.06
TEŠKI METALI:							
Olovo (Pb)	1.41	1.81	0.17	0.18	14.19	2.87	20.63
Kadmij (Cd)	0.45	0.57	0.07	0.03	2.38	0.48	3.98
Bakar (Cu)	1.73	2.22	0.27	0.07	5.81	1.18	11.28
Hrom (Cr)	0.66	0.84	0.10	0.10	8.22	1.66	11.58
Nikl (Ni)	0.54	0.69	0.08	0.03	2.41	0.49	4.24
Selen (Se)	0.01	0.01	0.00	0.00	0.03	0.01	0.06
Zink (Zn)	89.59	114.89	13.94	5.94	476.29	96.33	796.98
Ukupna potrošnja goriva	41400.48	53089.87	6439.84	3417.47	274044.4	55427.23	433819.3

Tabela broj 39.:
Količina emitovanih materija u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini iz teretnih vozila i njihova potrošnja goriva (u tonama)

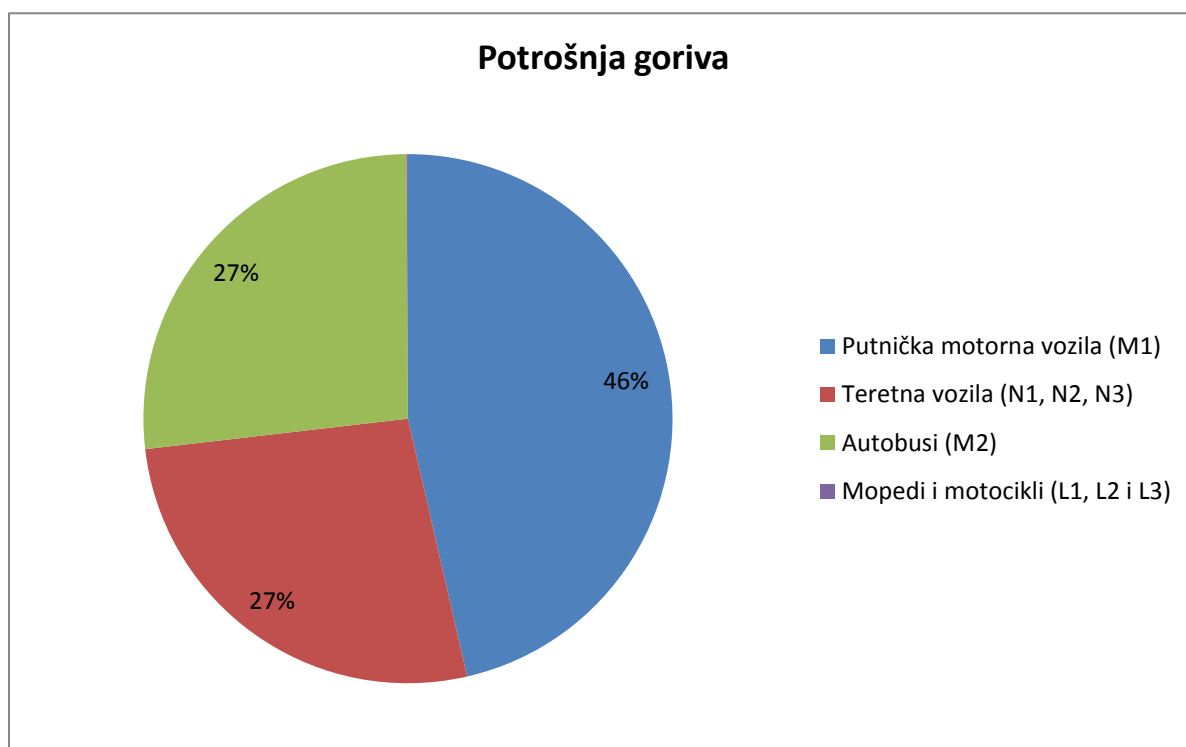
Teretna vozila (N1, N2 i N3)						
Vrsta goriva	Benzin		Dizel			Ukupno N1,N2 i N3
	do 3,5 (N1)	3,5 - 12 (N2)	do 3,5 (N1)	3,5 - 12 (N2)	> 12 (N3)	
NEISPARLJIVE MATERIJE:						
Ugljični monoksid (CO)	191.42	1.66	337.07	487.26	1302.58	2319.99
Metan (CH ₄)	1.16	0.04	3.62	8.02	36.27	49.11
Azotni oksidi (NO _x)	11.86	1.71	703.11	1763.53	4760.57	7240.78
Azotni monoksid NO	11.41	1.64	542.41	1560.80	4208.03	6324.29
Azotni dioksid (NO ₂)	0.45	0.07	160.70	202.73	552.55	916.50
Azotni suboksid (N ₂ O)	0.44	0.00	3.71	4.97	12.33	21.45
Amonijak (NH ₃)	1.48	0.00	0.62	0.88	1.89	4.87
Ukupne lebdeće čestice (PM)	0.07	0.00	59.90	61.84	141.58	263.39
Organski ugljik (OM)	0.04	0.00	17.17	22.11	46.70	86.02
Elementarni ugljik (EC)	0.01	0.00	40.04	33.74	81.47	155.26
Sumpor dioksid (SO ₂)	0.36	0.00	0.78	0.82	2.33	4.29
Ugljični dioksid (CO ₂)	14516.95	199.69	154003.24	160941.91	458316.92	787978.71
ISPARLJIVE MATERIJE:						
Isparljiva organska jedinjenja (VOC)	12.48	1.69	62.95	168.51	395.39	641.02
Nemetanska isparljiva organska jedinjenja (NMVOC)	11.32	1.65	59.33	160.49	359.12	591.91
TEŠKI METALI:						
Olovo (Pb)	0.15	0.00	2.53	2.64	7.53	12.85
Kadmij (Cd)	0.05	0.00	0.43	0.44	1.27	2.19
Bakar (Cu)	0.20	0.00	1.04	1.08	3.08	5.40
Hrom (Cr)	0.07	0.00	1.47	1.53	4.36	7.43
Nikl (Ni)	0.06	0.00	0.43	0.45	1.28	2.22
Selen (Se)	0.00	0.00	0.00	0.01	0.01	0.02
Zink (Zn)	10.11	0.14	84.93	88.76	252.77	436.71
Ukupna potrošnja goriva	4670.93	63.28	48869.39	51071.22	145436.35	250111.17

Tabela broj 40.:
Količina emitovanih materija u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini iz autobusa i njihova potrošnja goriva (u tonama)

Autobusi (M2 i M3)	
Vrsta goriva :	Dizel
NEISPARLJIVE MATERIJE:	
Ugljični monoksid (CO)	232.53
Metan (CH ₄)	5.93
Azotni oksidi (NO _x)	765.63
Azotni monoksid NO	675.34
Azotni dioksid (NO ₂)	90.29
Azotni suboksid (N ₂ O)	0.84
Amonijak (NH ₃)	0.15
Ukupne lebdeće čestice (PM)	31.08
Organski ugljik (OM)	10.85
Elementarni ugljik (EC)	17.23
Sumpor dioksid (SO ₂)	0.40
Ugljični dioksid (CO ₂)	78609.42
ISPARLJIVE MATERIJE:	
Isparljiva organska jedinjenja (VOC)	97.49
Nemetanska isparljiva organska jedinjenja (NMVOC)	91.56
TEŠKI METALI:	
Olovo (Pb)	1.29
Kadmij (Cd)	0.22
Bakar (Cu)	0.53
Hrom (Cr)	0.75
Nikl (Ni)	0.22
Selen (Se)	0.00
Zink (Zn)	43.35
Ukupna potrošnja goriva	24944.89

UČEŠĆE POJEDINIH KATEGORIJA VOZILA U POTROŠNJI GORIVA I EMISIJI POJEDINIH ZAGAĐUJUĆIH MATERIJU U ZRAK

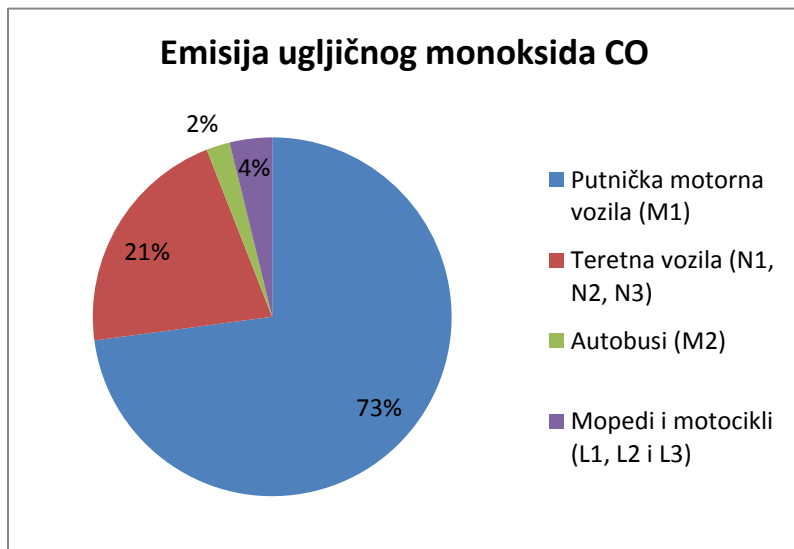
U slijedećim grafičkim priložima je prikazano procentualno učešće pojedinih kategorija vozila u potrošnji goriva i ukupnim emisijama zagađujućih materija iz cestovnog saobraćaja.

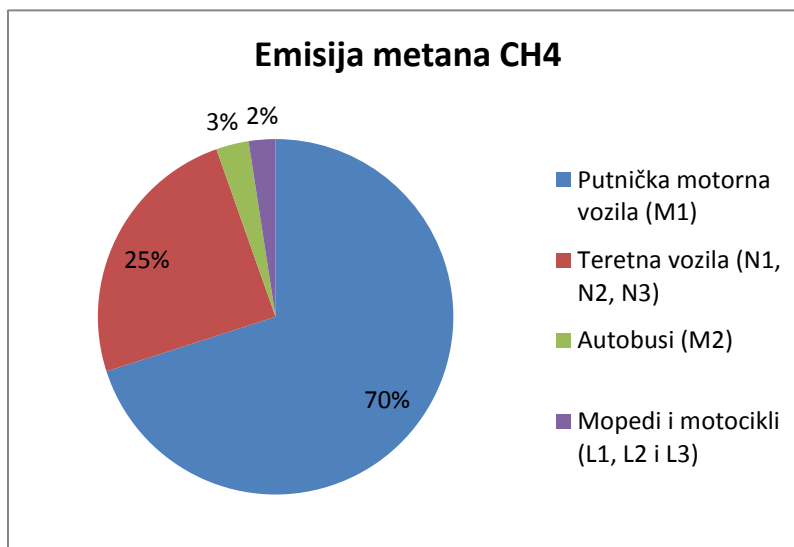
Grafikon broj 21.: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj potrošnji goriva

Treba napomenuti da je kategorija vozila sa motorima koji koriste LPG - zemni plin svrstana u kategoriju vozila sa benzinskim motorom. Ovakva vozila imaju alternativnu opciju korištenja zemnog gasa, a primarnim pogonom se pri registraciji vozila smatra benzinski pogon. Na osnovu toga Agencija za identifikacione dokumente Bosne i Hercegovine je sva vozila koja koriste zemni gas svrstala u kategorije benzinski pogonjenih vozila. U skladu s tim je rađen i ovaj proračun emisija zagađujućih materija iz cestovnog saobraćaja.

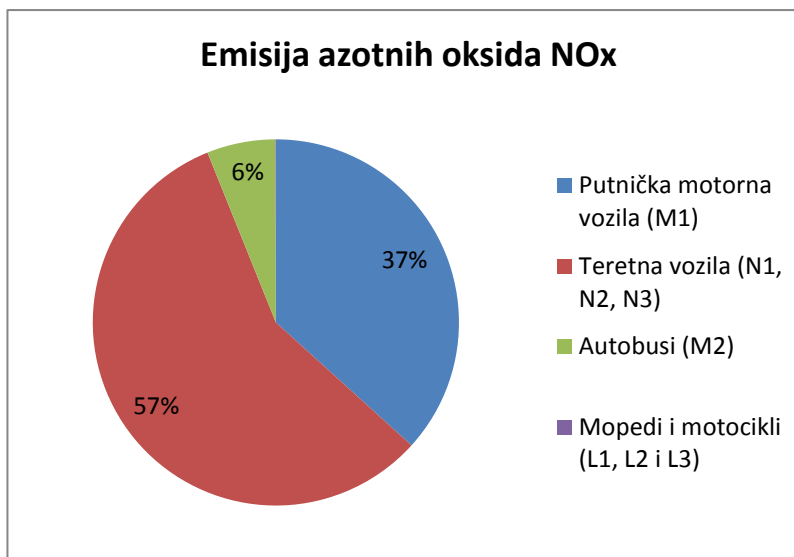
UČEŠĆE POJEDINIH KATEGORIJA VOZILA U EMISIJI NEISPARLJIVIH MATERIJU U ZRAK

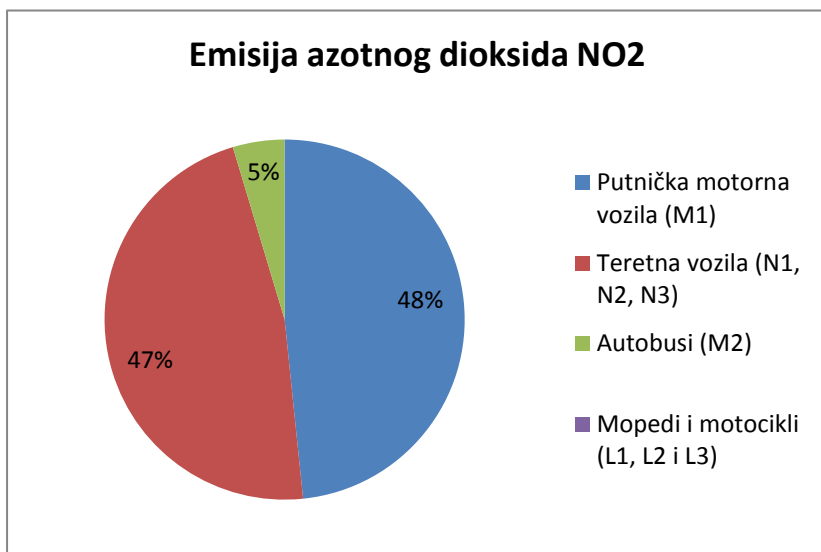
Grafikon broj 22: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji ugljičnog monoksida iz cestovnog saobraćaja.

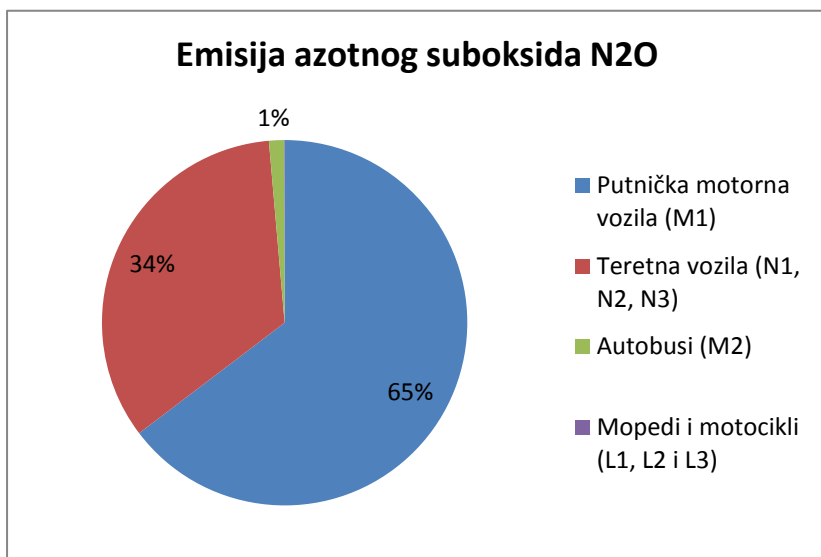
Grafikon broj 23: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji metana iz cestovnog saobraćaja

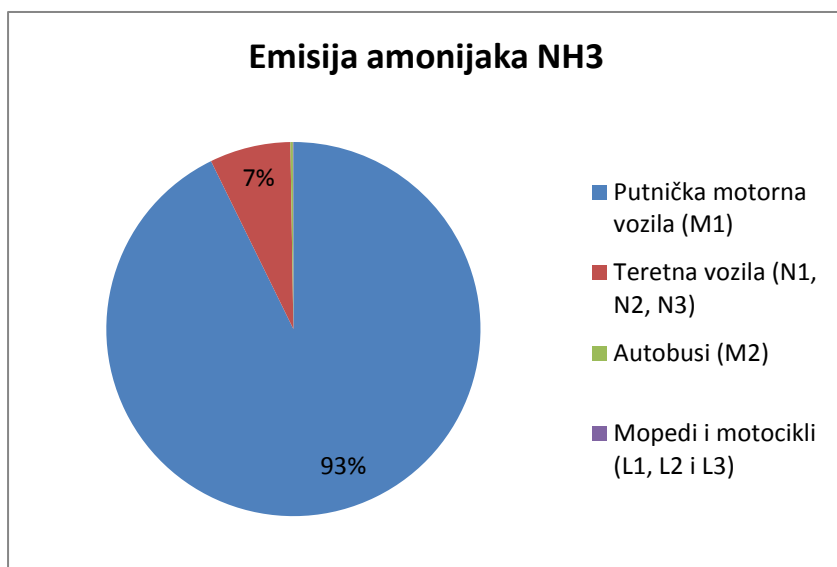
Grafikon broj 24: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji azotnih oksida iz cestovnog saobraćaja

Grafikon broj 25: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji azotnog dioksida iz cestovnog saobraćaja

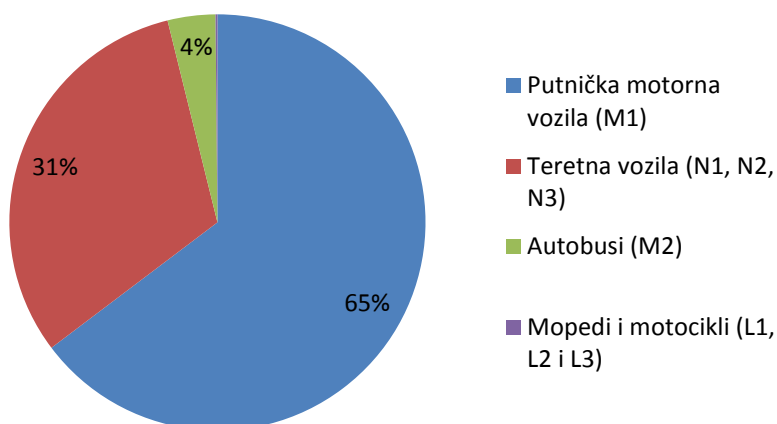

Grafikon broj 26: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji azotnog suboksida iz cestovnog saobraćaja

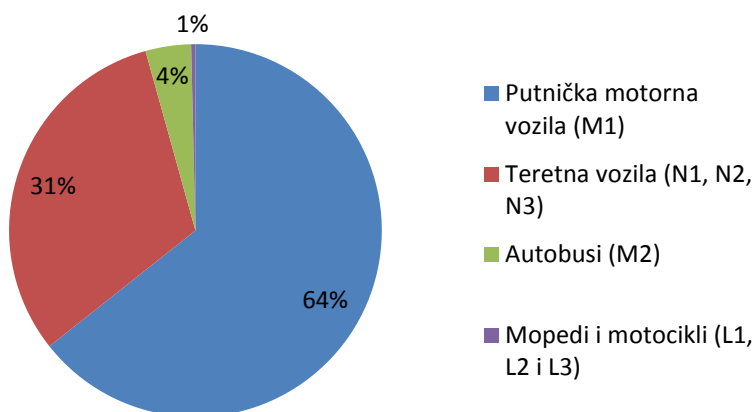
Grafikon broj 27: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji amonijaka iz cestovnog saobraćaja

Emisija ukupnih lebdećih čestica PM

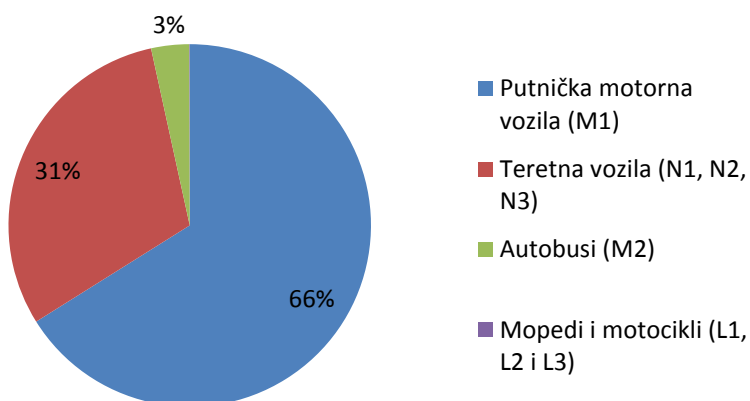
Grafikon broj 28: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji lebdećih čestica iz cestovnog saobraćaja

Emisija organskog ugljika u lebdećim česticama OM

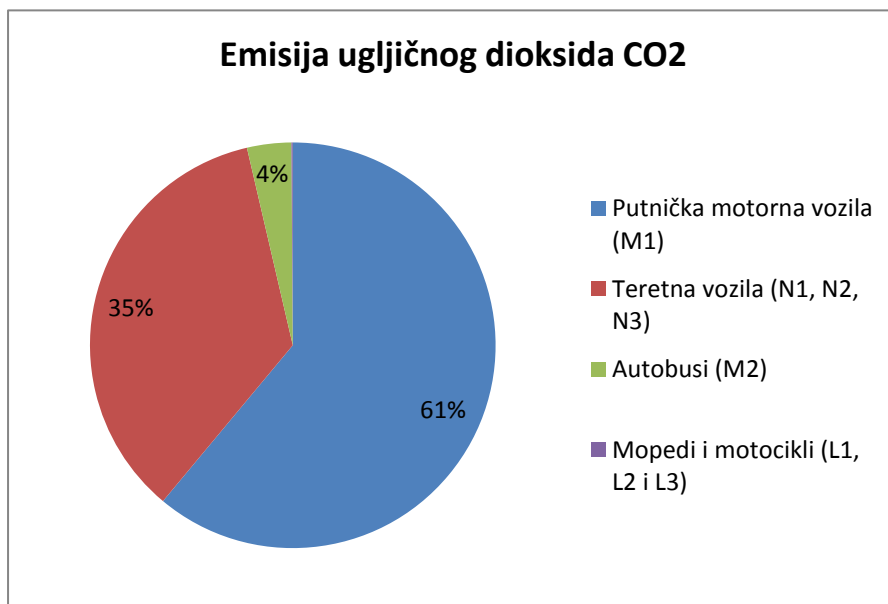

Grafikon broj 29: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji organskog ugljika u lebdećim česticama iz cestovnog saobraćaja

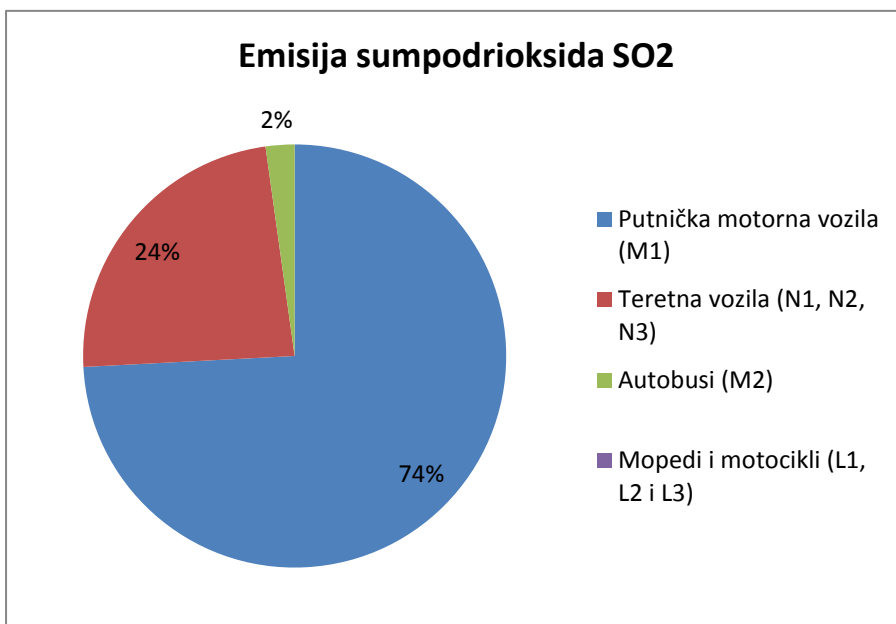
Emisija elementarnog ugljika u lebdećim česticama EC

Grafikon broj 30: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji elementarnog ugljika u lebdećim česticama iz cestovnog saobraćaja

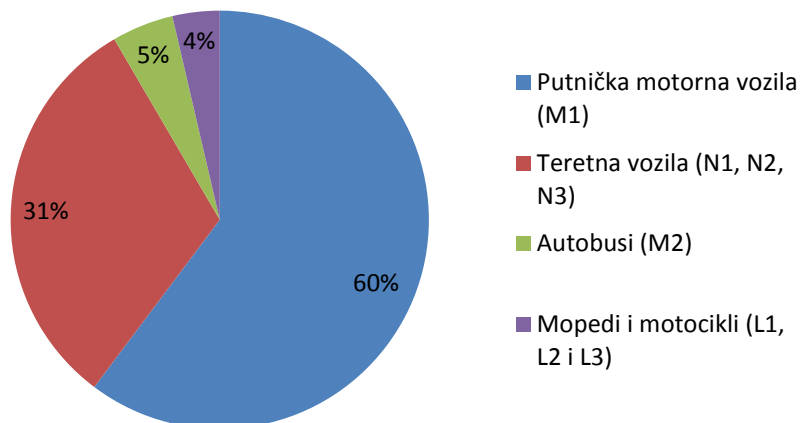
Grafikon broj 31:
Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji ugljičnog dioksida iz cestovnog saobraćaja

Grafikon broj 32 :
Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji sumpordioksida iz cestovnog saobraćaja

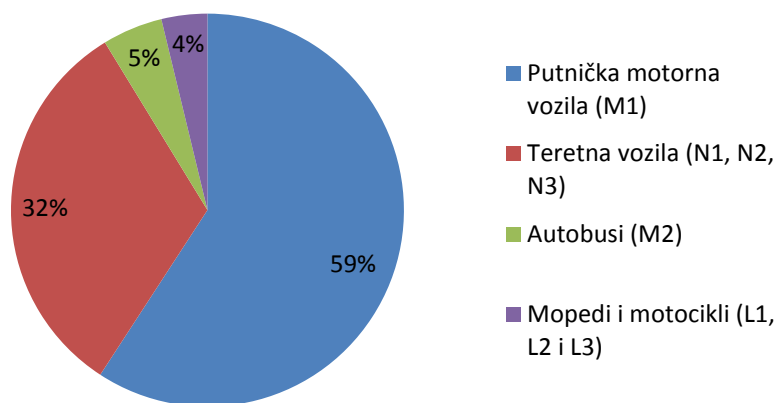
UČEŠĆE POJEDINIH KATEGORIJA VOZILA U EMISIJI ISPARLJIVIH MATERIJU U ZRAK

Emisija isparljivih organskih jedinjenja VOC

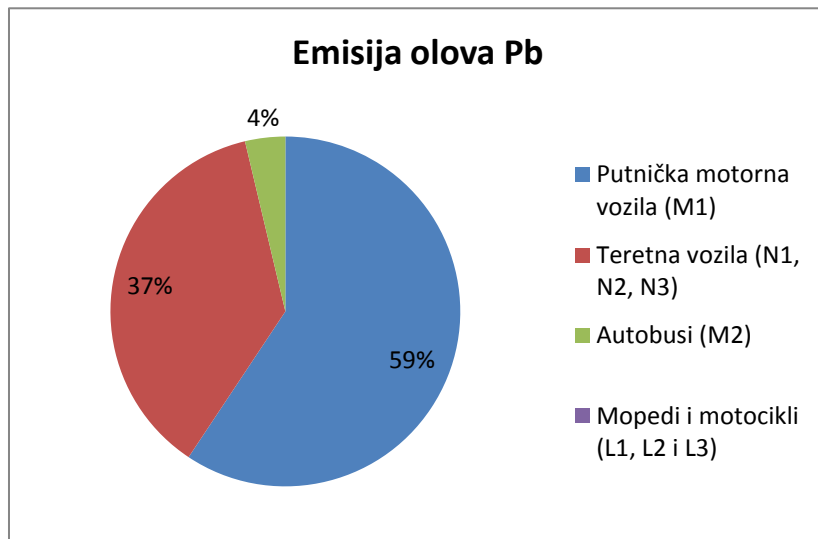
Grafikon broj 33:
Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji isparljivih organskih jedinjenja iz cestovnog saobraćaja

Emisija nemetanskih isparljivih organskih jedinjenja NMVOC

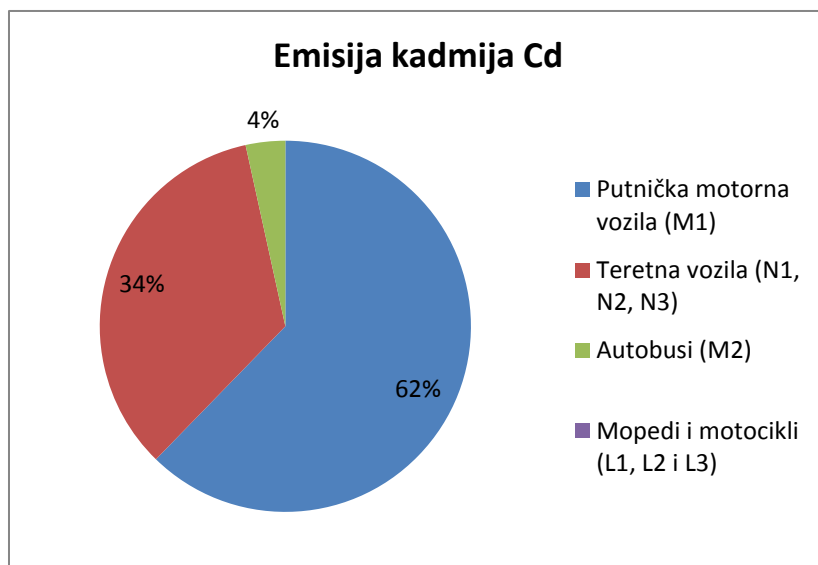

Grafikon broj 34:
Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji nemetanskih organskih jedinjenja iz cestovnog saobraćaja

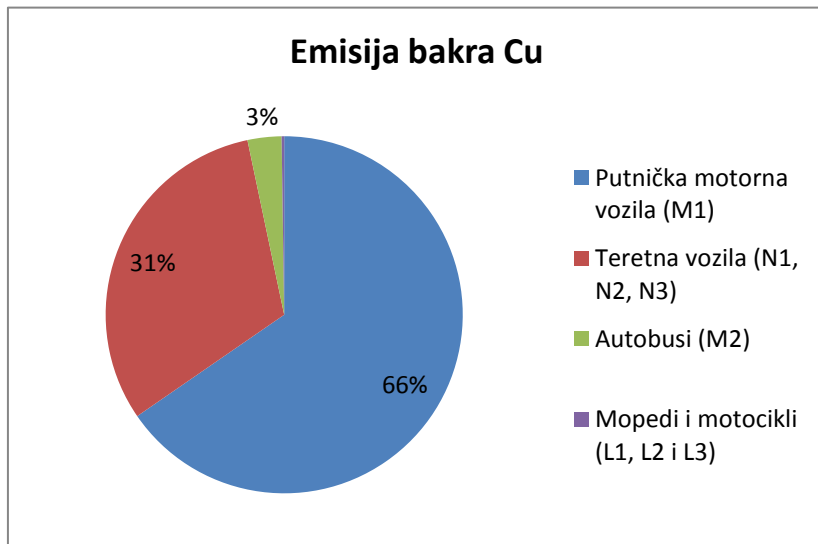
UČEŠĆE POJEDINIH KATEGORIJA VOZILA U EMISIJI TEŠKIH METALA U ZRAK

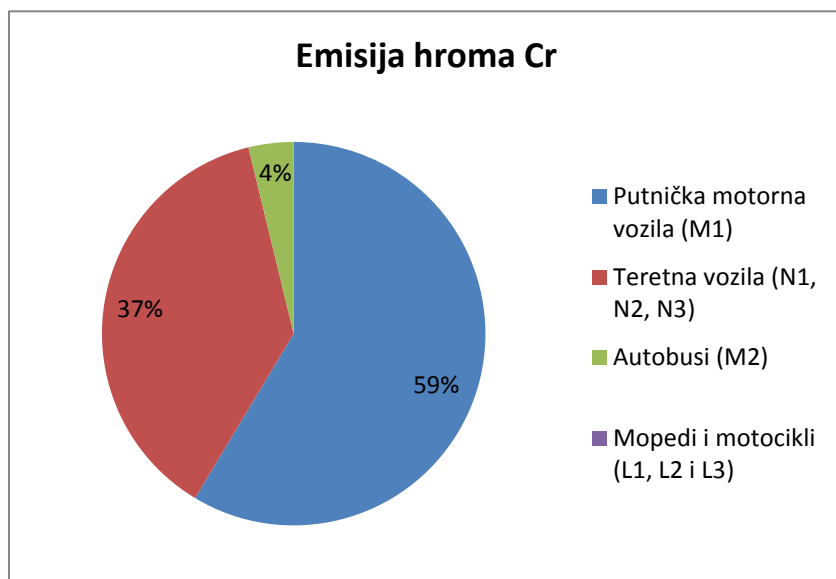
Grafikon broj 35: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji olova iz cestovnog saobraćaja

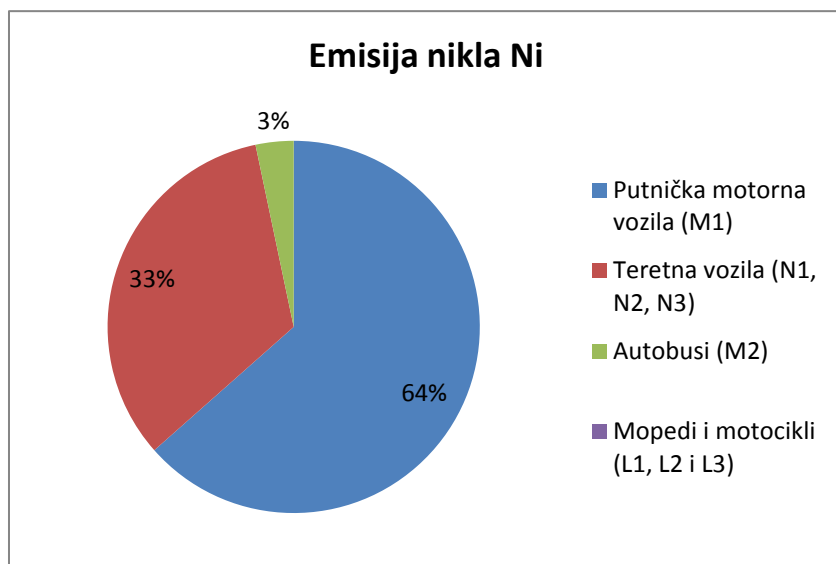
Grafikon broj 36: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji kadmija iz cestovnog saobraćaja

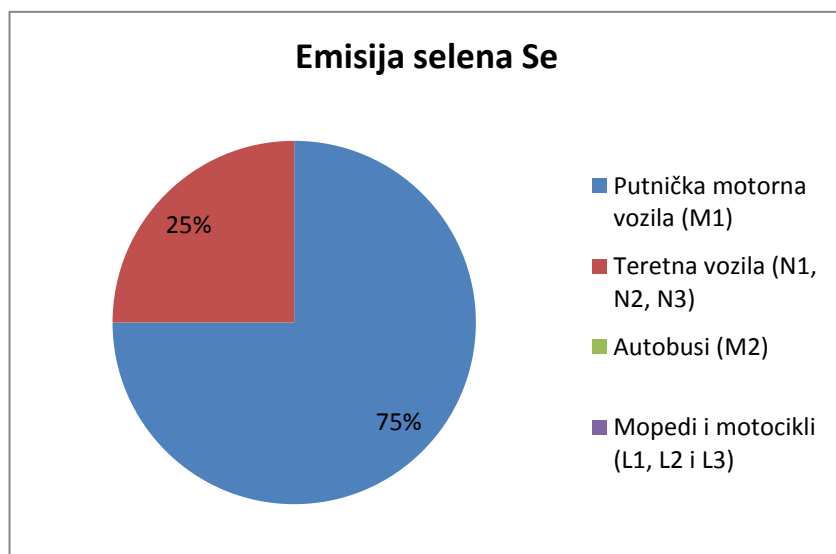
Grafikon broj 37: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji bakra iz cestovnog saobraćaja

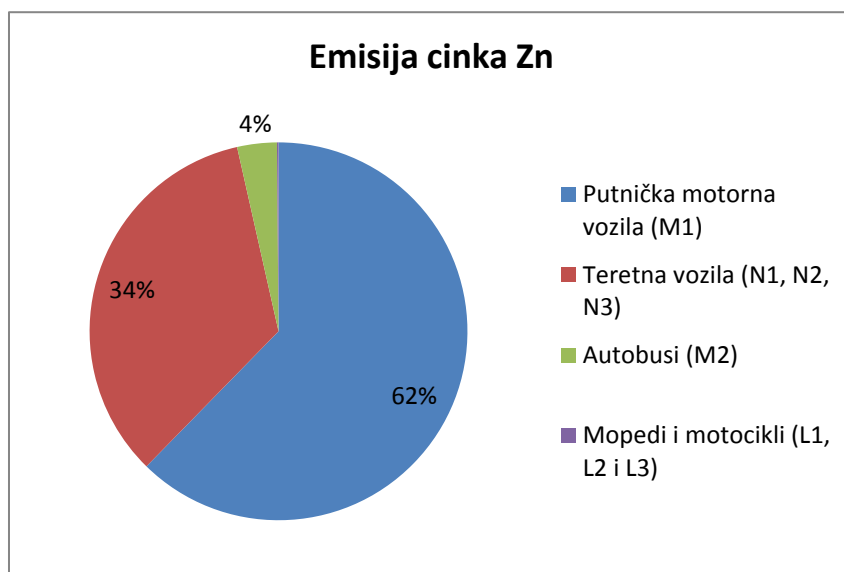
Grafikon broj 38: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji hroma iz cestovnog saobraćaja

Grafikon broj 39: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji nikla iz cestovnog saobraćaja

Grafikon broj 40: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji selena iz cestovnog saobraćaja

Grafikon broj 41: Učešće pojedinih kategorija vozila u ukupnoj emisiji cinka iz cestovnog saobraćaja

kategorije uvršteni su sva postrojenja i emiteri koji su u Registar dostavili izvještaje sa popunjenim tablicama o emisijama zagađujućih materija u zrak.

Osim toga, značajan napredak i dopunu čini dio Izvještaja koji se odnosi na emisiju zagađujućih materija u zrak u iz cestovnog saobraćaja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ovaj dio Izvještaja daje uvid u relevantne pokazatelje o količinama velikog broja različitih emitovanih zagađujućih materija u zrak iz ovog sektora. Ovo je u skladu sa obećanjima datim u Izvještaju iz 2012. godine gdje je rečeno da je cilj Federalnog hidrometeorološkog zavoda da svaki naredni Izvještaj bude potpuniji i kvalitetniji u odnosu na prethodne Izvještaje, što smatramo našom stalnom zadaćom.

Naglašavamo da je Izvještaj za 2013. godinu urađen sa istim kapacitetima i istim otežavajućim okolnostima sa kojim je rađen i prvi Izvještaj.

Federalni hidrometeorološki zavod, uz podršku Federalnog ministarstva okoliša i turizma, će nastaviti da ulaže napore u navedena poboljšanja budućih Izvještaja i u tom cilju angažovati sve svoje kapacitete. Cilj nam je da Izvještaj o emisijama zagađujućih materija u Federaciji Bosne i Hercegovine dostigne kvalitet za postojanje modela za izradu Nacionalnog izvještaja o emisijama zagađujućih materija koji bi zadovoljavao potrebe za izvještavanjem prema međunarodnim tijelima i za ispunjenje međunarodnih konvencija o emisijama u zrak kojih je Bosna i Hercegovina potpisnica.

U cilju izrade što potpunijeg i kvalitetnijeg Izvještaja, sve federalne institucije koje učestvuju u pripremi i izradi ovog Izvještaja trebaju nastaviti aktivnosti, a koje će doprinijeti boljem ispunjavanju naših obaveza prema domaćim i međunaodnim institucijama i javnosti:

- e) Uspostaviti funkcionalan zakonski okvir koji će omogućiti blagovremenu i efikasnu kontrolu i verifikaciju podataka o emisijama zagađujućih materija u zrak;**
- f) Prilagoditi postojeći Registar sa potrebama za kontrolu i izvještavanja o emisijama zagađujućih materija u zrak;**
- g) Propisati Pravilnik ili drugi važeći zakonski akt koji će definisati i unificirati metodologije izračuna emisija zagađujućih materija u zrak;**
- h) Izvršiti edukaciju svih subjekata koji učestvuju u izvještavanju prema Registru;**

- i) Uspostaviti kontrolnu laboratoriju za kontrolu rada operatera koji vrše mjerenja emisija zagađujućih materija u zrak, koja će po nalogu nadležnog inspeksijskog tijela izvršiti kontrolu njihovog rada;**
- j) Kadrovski ojačati Federalni hidrometeorološki zavod kao Federalni referentni centar i obezbjediti adekvatna materijalno-tehnička sredstva za rad.**

Tek nakon ispunjenja gore navedenih uslova, moći će se kvalitetno izvršiti kontrola i verifikacija podataka o emisijama zagađujućih materija u zrak od strane zagađivača.

Nedostatak bilo kojeg od ovih uslova onemogućiti će Federalni referentni centar da izvrši kvalitetnu kontrolu i verifikaciju podataka o emisijama zagađujućih materija u zrak i time dobijemo znatno kvalitetniji Izvještaj.

Početakom 2015. godine, Federalni hidrometeorološki zavod, kao Federalni referentni centar, će početi sa aktivnostima na izradi narednog Izvještaja i kroz zajedničke aktivnosti sa drugim institucijama raditi na otklanjanju pravnih, proceduralnih i infrastrukturnih prepreka i otežavajućih okolnosti o kojima smo govorili u uvodnom dijelu Izvještaja. Nadamo se da ćemo barem djelimično uspjeti u tome i da su dopune i poboljšanja Izvještaja postale trend koji će Federalni hidrometeorološki zavod, u saradnji sa Federalnim ministarstvom okoliša i turizma i drugim institucijama nastaviti da prati.